

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Karel Vašek

**Právní úprava ochrany klimatu
po přijetí Pařížské dohody**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Karolina Žáková, Ph.D.

Katedra práva životního prostředí

Datum vypracování práce: 30. září 2021

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 140 818 znaků včetně mezer.

Karel Vašek

V Praze dne 30. září 2021

Obsah

ÚVOD	1
1 HISTORICKÝ VÝVOJ OCHRANY KLIMATU	3
1.1 POČÁTKY VÝVOJE OCHRANY KLIMATU	3
1.2 RÁMCOVÁ ÚMLUVA ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ O ZMĚNĚ KLIMATU	5
1.2.1 Preambule Úmluvy	5
1.2.2 Cíl Úmluvy.....	6
1.2.3 Principy spolupráce podle Úmluvy.....	6
1.2.4 Rozdělení smluvních stran podle Úmluvy	8
1.2.5 Závazky smluvních stran Úmluvy	9
1.2.6 Vytvoření institucí Úmluvy	10
1.3 KJÓTSKÝ PROTOKOL	11
1.3.1 Mítigační závazky stran Kjótského protokolu	11
1.3.2 Implementace Kjótského protokolu.....	12
1.4 POST-KJÓTSKÉ OBDOBÍ.....	13
1.4.1 Kodaňská dohoda.....	13
1.4.2 Cancúnské dohody	14
1.4.3 Durbanská platforma.....	15
1.4.4 Dodatek z Dauhá.....	15
1.4.5 Hodnocení Kjótského protokolu po uplynutí prvního kontrolního období.....	15
1.4.6 Přípravy na klimatickou konferenci v Paříži.....	16
2 PAŘÍŽSKÁ DOHODA.....	18
2.1 KLIMATICKÁ KONFERENCE V PAŘÍŽI.....	18
2.1.1 Uskupení účastníků klimatické konference v Paříži	18
2.2 PRÁVNÍ CHARAKTER PAŘÍŽSKÉ DOHODY	20
2.2.1 Povaha Pařížské dohody	20
2.2.2 Pařížská dohoda jako samostatná mezinárodní smlouva	20
2.2.3 Vztah Pařížské dohody k Rámcové úmluvě	21
2.3 PRÁVNÍ CHARAKTER NOREM PAŘÍŽSKÉ DOHODY	22
2.4 STRUKTURA PAŘÍŽSKÉ DOHODY	23

2.4.1	Cíle Pařížské dohody	23
2.4.2	Dělení smluvních stran.....	26
2.4.3	Vnitrostátně stanovené příspěvky	27
2.4.4	Právní závaznost NDC	28
2.4.5	Aktualizace NDCs.....	29
2.4.6	Převádění výsledků snižování emisí	29
2.4.7	Rámec transparentnosti	30
2.4.8	Globální hodnocení	30
2.4.9	Vstup Pařížské dohody v platnost.....	31
2.5	DALŠÍ VÝSLEDKY PAŘÍŽSKÉ KONFERENCE.....	31
3	VÝVOJ OCHRANY KLIMATU PO PAŘÍŽSKÉ KONFERENCI.....	33
3.1	ZASEDÁNÍ SMLUVNÍCH STRAN PAŘÍŽSKÉ DOHODY.....	33
3.1.1	Klimatická konference v Marrákeši	33
3.1.2	Klimatická konference v Bonnu	34
3.1.3	Cesta k COP v Katovicích	35
3.1.4	Klimatická konference v Katovicích.....	36
3.1.5	Klimatická konference v Madridu	37
3.1.6	Klimatická konference v Glasgow	38
3.2	POSTOJ USA KE ZMĚNĚ KLIMATU	38
3.3	ZÁVAZKY EVROPSKÉ UNIE PO PŘIJETÍ PAŘÍŽSKÉ DOHODY	41
3.4	PAŘÍŽSKÁ DOHODA V KLIMATICKÉ LITIGACI	44
3.5	DALŠÍ VÝVOJ OCHRANY KLIMATU.....	46
	ZÁVĚR	48
	SEZNAM ZKRATEK.....	51
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	52
	ABSTRAKT.....	65
	ABSTRACT.....	66

Úvod

„Až se historici ohlédnou za tímto dnem, řeknou, že světová spolupráce na zajištění bezpečné budoucnosti před změnou klimatu se dramaticky změnila tady v Paříži,“¹ prohlásil generální tajemník OSN Ban Ki-moon 12. prosince 2015 bezprostředně poté, co byla po dlouhém vyjednávání přijata všemi očekávaná Pařížská dohoda².

Pařížská dohoda byla podepsána zástupci 195 států a oficiálně ratifikována 191 smluvními stranami,³ čímž se stala spolu s Rámcovou úmluvou OSN o změně klimatu nejuniverzálnější mezinárodní smlouvou zabývající se ochranou klimatu. Právě pro svoji širokou mezinárodní podporu bývá Pařížská dohoda považována za průlomový právní nástroj v boji se změnou klimatu.

Cílem této práce je zhodnotit, jaký dopad má přijetí Pařížské dohody na vývoj mezinárodní ochrany klimatu. Pro zhodnocení přínosu Pařížské dohody práce stručně analyzuje vývoj právní úpravy ochrany klimatu před přijetím Pařížské dohody se zaměřením na největší přínosy a nedostatky. Druhá část práce se zabývá analýzou Pařížské dohody samotné, jejím postavením v rámci mezinárodního práva a jejími klíčovými ustanoveními. Pozornost je věnována rovněž vývoji v následujících letech po přijetí Pařížské dohody, přičemž práce hodnotí, zda jsou plněna očekávání, která s sebou přijetí Pařížské dohody neslo. Závěrem se práce pokouší nastínit pravděpodobný budoucí vývoj na poli ochrany klimatu ve světle aktuálních okolností a označit jeho největší výzvy.

Vzhledem ke komplexnosti tématu a omezenému rozsahu práce je hlavní pozornost věnována zejména primárním mitigačním cílům dohody, jednotlivým souvisejícím nástrojům a problematice provádění Pařížské dohody. Adaptaci a mechanismům finančních toků, souvisejícím s Pařížskou dohodou, stejně jako dalším nástrojům, se tak práce věnuje pouze okrajově.

Dílejší výzkumné otázky práce zní:

1. Jaké byly hlavní nedostatky mezinárodních právních nástrojů, které předcházely Pařížské dohodě?
2. Jaké zásadní změny přináší Pařížská dohoda a do jaké míry se vyrovnává s neúspěchy předchozích právních nástrojů?

---

¹ „When historians look back on this day, they will say that global cooperation to secure a future safe from climate change took a dramatic new turn here in Paris.” BAN, K. Remarks at closing of COP21. 12. prosince 2015 [cit. 2021-5-23]. Dostupné také z: <https://www.un.org/sg/en/content/sg/speeches/2015-12-12/remarks-closing-cop21>.

² UNFCCC. Adoption of the Paris Agreement. Decision 1/CP.21. 2015. UN Doc. FCCC/CP/2015/10/Add.1.

³ Aktuální status Pařížské dohody [online]. UN Treaty Collection [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVII-7-d&chapter=27&clang=_en.

3. Je Pařížská dohoda přelomovým právním nástrojem v boji proti klimatické změně, který dosáhne reálného snížení emisí skleníkových plynů a pomůže přiblížit se dosažení konečného cíle Rámcové úmluvy?
4. Odpovídá vývoj ochrany klimatu po přijetí Pařížské dohody nadějím, které do ní byly vkládány?
5. Jaký další vývoj lze očekávat na poli ochrany klimatu ve světle aktuálních událostí?

Práce je dělena na úvod, tři hlavní části a závěr.

První část práce se obecně věnuje problematice ochrany klimatu, představuje vývoj právních nástrojů ochrany klimatu před Pařížskou dohodou a rozebírá jejich jednotlivé aspekty a mezinárodní jednání, která předcházela přijetí Pařížské dohody.

Ve druhé části je pozornost věnována vlastnímu textu Pařížské dohody, jakožto právnímu nástroji. Analyzován je zejména právní charakter Pařížské dohody, její hlavní cíle a nástroje, kterými má být stanovených cílů dosaženo. Práce také zkoumá právní závaznost Pařížské dohody a jejích konkrétních ustanovení.

Třetí část práce se s odstupem několika let od přijetí Pařížské dohody zabývá následným vývojem ochrany klimatu. Pozornost je věnována některým konkrétním vnitrostátně určeným příspěvkům a jejich úpravám v souvislosti se zvláštní zprávou IPCC z roku 2018. Součástí třetí části je i úvaha nad tím, zda celkové úsilí smluvních stran Pařížské dohody je adekvátní deklarovaným cílům a odhodlání bojovat s klimatickou změnou a jaký další vývoj lze ve světle aktuálních mimořádných okolností očekávat.

Práce kombinuje standardní metody vědeckých prací. Základní metodou je metoda analytická. Práce rozebírá historický vývoj právní úpravy ochrany klimatu a analyzuje jednotlivé právní nástroje relevantních mezinárodních smluv. Dalšími použitými metodami jsou metody logická, syntetická, jazyková a historická. Práce vychází z originálních textů mezinárodních smluv a z poznatků jiných vědeckých oborů. Je rovněž použito metod dedukce, indukce a generalizace a dochází k vyvození závěrů.

1 Historický vývoj ochrany klimatu

1.1 Počátky vývoje ochrany klimatu

Prostor pro ochranu klimatu, jako samostatného zájmu lidstva, se začal utvářet na Konferenci Organizace spojených národů (dále také „OSN“) o životním prostředí člověka ve Stockholmu v roce 1972. Jedním z výsledků této konference byla Stockholmská deklarace⁴, která představila 26 základních principů ochrany životního prostředí jako přirozeného prostředí pro život a vývoj člověka a lidstva. Tyto jasně a stručně formulované principy lze vnímat jako základní kameny následující snahy o ochranu životního prostředí včetně ochrany klimatu. Stockholmská deklarace uznává zvláštní potřeby rozvojových zemí a věnuje pozornost rovnováze mezi zachováním přirozeného životního prostředí pro budoucí generace a potřebou rozvoje lidstva.⁵

První mezinárodní konferencí věnovanou tématu klimatu byla Světová klimatická konference pořádaná v Ženevě roku 1979 Světovou meteorologickou organizací (*World Meteorological Organization*, dále také „WMO“). Jednalo se o vědeckou konferenci, jejíž hlavní náplní bylo sjednocení metodiky pozorování změn klimatu a stanovení cílů v této oblasti. V závěrech Deklarace Světové klimatické konference⁶ je konstatováno, že „s určitou sebestotou lze říci, že spalování fosilních paliv, deforestace a změny ve využívání půdy zvýšily množství oxidu uhličitého v atmosféře [...] a je pravděpodobné, že zvýšené množství oxidu uhličitého v atmosféře může přispívat k postupnému ohřívání nižší atmosféry, zejména ve vysokých zeměpisných šířkách.“⁷ Deklarace rovněž vyzývá státy, aby „předvíдалy a zabránily potenciálním změnám klimatu způsobeným člověkem, které mohou mít nepříznivý dopad na blahobyt lidstva.“⁸

V následujících letech bylo pořádáno několik dalších vědeckých konferencí, avšak k zásadnímu vývoji došlo až v roce 1988, kdy WMO a Program OSN pro životní prostředí (*United Nations Environment Programme*) založily Mezivládní panel pro změnu klimatu (*Intergovernmental Panel on Climate Change*, dále také „IPCC“). Valné shromáždění OSN v Rezoluci 43/53 o změně klimatu

---

⁴ UN. Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment. in Report of the United Nations Conference on the Human Environment. Stockholm: 1972 [cit. 2021-6-10]. UN Doc. A/CONF.48/14, at 2 and Corr.1. Dostupné také z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/NL7/300/05/IMG/NL730005.pdf?OpenElement>.

⁵ Zejména principy 8 až 16 Stockholmské deklarace.

⁶ WMO. Declaration of the World Climate Conference. Ženeva: 1979 [cit. 2021-6-10]. Dostupné také z: https://library.wmo.int/doc_num.php?explnum_id=3778.

⁷ „Nevertheless, we can say with some confidence that the burning of fossil fuels, deforestation, and changes of land use have increased the amount of carbon dioxide in the atmosphere [...] and it appears plausible that an increased amount of carbon dioxide in the atmosphere can contribute to a gradual warming of the lower atmosphere, especially at high latitudes.“ Ibid., str. 4.

⁸ „To foresee and to prevent potential man-made changes in climate that might be adverse to the well-being of humanity.“ Ibid., str. 3.

podpořilo založení IPCC za účelem poskytování mezinárodně koordinovaného vědeckého hodnocení rozsahu, načasování a dopadu klimatické změny a označilo otázku změny klimatu za „společný zájem lidstva“.⁹ IPCC je mezivládním orgánem při OSN, jehož členy jsou země OSN nebo WMO.¹⁰ Jeho cílem je poskytovat politickým orgánům aktuální vědecké poznatky o změně klimatu jako podklady pro jejich další rozhodovací činnost. IPCC nevede vlastní cílený výzkum změny klimatu, ale systematicky sleduje, třídí a dále zpracovává různorodou vědeckou činnost související se změnou klimatu. Výsledné poznatky IPCC publikuje ve svých pravidelných hodnotících zprávách¹¹ či dalších metodologických a speciálních zprávách zaměřených na aktuální problémy.

Ačkoli první hodnotící zpráva IPCC z roku 1990¹² připouští poměrně vysokou míru nejistoty ohledně některých vědeckých závěrů,¹³ s jistotou naopak konstatuje, že existuje přirozený skleníkový efekt,¹⁴ a že lidská činnost podstatně přispívá ke zvyšování koncentrace skleníkových plynů, čímž dochází k dalšímu oteplování na zemském povrchu.¹⁵ První hodnotící zpráva IPCC byla podrobně projednána na Druhé světové klimatické konferenci pořádané v Ženevě roku 1990.¹⁶ Konference dospěla k závěru, že *„bez ohledu na vědeckou a ekonomickou nejistotu by státy nyní měly podniknout kroky ke snižování zdrojů a zvyšování propadů skleníkových plynů prostřednictvím vnitrostátních a regionálních opatření a vyjednávání globální úmluvy o změně klimatu a souvisejících právních nástrojů. Dlouhodobým cílem by mělo být zastavení hromadění skleníkových plynů na úrovni, která minimalizuje rizika pro společnost a přírodní ekosystémy.“*¹⁷

---

⁹ UN General Assembly Res. 43/53. Protection of Global Climate for Present and Future Generations of Mankind. 1988. A/RES/43/53.

¹⁰ Seznam členských zemí IPCC [online] [cit. 2021-6-8]. Dostupné z: https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2019/02/ipcc_members.pdf.

¹¹ Od roku 1988 IPCC publikoval celkem pět hodnotících zpráv v letech 1990, 1995, 2001, 2007 a 2013-2014. Pátá hodnotící zpráva byla rozdělena do tří částí a postupně publikována v letech 2013 až 2014. V současné době se připravuje šestá hodnotící zpráva, jejíž první část, která shrnuje aktuální vědecké poznatky o fyzikálních základech změny klimatu, byla publikována v srpnu 2021 a ostatní části včetně její souhrnné zprávy mají být publikovány v roce 2022.

¹² IPCC. Climate Change: The IPCC Scientific Assessment. Report prepared by Working Group I, J. T. Houghton, G. J. Jenkins and J. J. Ephraums (eds), 1990.

¹³ Ibid., str. 12.

¹⁴ „[T]here is a natural greenhouse effect which already keeps the Earth warmer than it would otherwise be.” Ibid., str. 11.

¹⁵ „[E]missions resulting from human activities are substantially increasing the atmospheric concentrations of the greenhouse gases [...] These increases will enhance the greenhouse effect, resulting on average in an additional warming of the Earth's surface.” Ibid., str. 11.

¹⁶ Second World Climate Conference. Final Conference Statement. Ženeva: 1990 [cit. 2021-6-10]. Dostupné také z: https://library.wmo.int/doc_num.php?explnum_id=6227.

¹⁷ „The Second World Climate Conference concludes that, notwithstanding scientific and economic uncertainties, nations should now take steps towards reducing sources and increasing sinks of greenhouse gases through national and regional actions, and negotiation of a global convention on climate change and related legal instruments. The long-term goal should be to halt the build-up of greenhouse gases at a level that minimizes risks to society and natural ecosystems.” Ibid., str. 1 odst. 2.

Právě za účelem vyjednávání globální úmluvy o změně klimatu byl ještě téhož roku na Valném shromáždění OSN zřízen mezivládní vyjednávací výbor,¹⁸ jehož činnost vedla k vytvoření návrhu úmluvy, který byl v konečné formě přijat v New Yorku 9. května 1992 a připraven k podpisu na Summitu Země v Rio de Janeiru.

1.2 Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu

K podpisu Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (*United Nations Framework Convention on Climate Change*, dále jen „Rámcová úmluva“, „Úmluva“ či „UNFCCC“) došlo 4. června 1992 v rámci Konference OSN o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiru. Do dnešního dne Úmluvu ratifikovalo 197 smluvních stran,¹⁹ a jedná se tak o nejvíce globálně podporovanou právně závaznou mezinárodní smlouvu na ochranu klimatu. Jak už napovídá samotný název Úmluvy, jejím smyslem je zejména nastavení rámce další spolupráce smluvních stran v otázce řešení změny klimatu.

1.2.1 Preambule Úmluvy

Obdobně jako v případě jiných mezinárodních smluv zasazuje preambule Úmluvu do probíhajícího mezinárodního dialogu odkazy na již dříve učiněná rozhodnutí a shrnuje dosavadní úspěchy a vývoj mezinárodní spolupráce v boji proti klimatické změně. Jeden z nejvýznamnějších přínosů Úmluvy lze tedy nalézt již v preambuli, kde je například změna klimatu označena za společný zájem lidstva,²⁰ či dále uznán podíl lidské činnosti na klimatické změně a dopad této změny na přirozené ekosystémy a lidstvo.²¹ Ačkoli tato ustanovení nejsou právně závazná, neplynou z nich žádné konkrétní povinnosti, a ve své podstatě pouze opakují dřívější závěry IPCC, jejich význam spočívá zejména v uznání dosavadních vědeckých poznatků, přiznání globálního významu změnám klimatu a jejich dopadu na lidstvo a v neposlední řadě vyjádření politické vůle smluvních stran zabývat se touto výzvou.

V preambuli Úmluvy je dále uznáno rozdílné postavení rozvinutých a rozvojových zemí, přičemž je akcentována zejména potřeba socioekonomického růstu rozvojových zemí a s tím související vůdčí postavení rozvinutých zemí v boji proti změně klimatu. V neposlední řadě je v

---

¹⁸ UN General Assembly Res. 45/212. Protection of Global Climate for Present and Future Generations of Mankind. 1990. A/RES/45/212.

¹⁹ Aktuální status Rámcové úmluvy [online]. UN Treaty Collection [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetailsIII.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVII-7&chapter=27&Temp=mtdsg3&clang=_en.

²⁰ OSN. Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu. New York: 1992, preambule odst. 1.

²¹ Ibid., preambule odst. 2.

závěru preambule deklarováno odhodlání ochránit klimatický systém pro současné a budoucí generace.²²

Na první pohled mohou tato konstatování působit nepodstatně, ale právě v kontextu právní závaznosti dokumentu a počtu smluvních stran, které Úmluvu ratifikovaly, v nich lze vidět skutečný základ globální spolupráce v boji proti klimatické změně na úrovni oficiálních představitelů jednotlivých zemí.

1.2.2 Cíl Úmluvy

Vzhledem k přetrvávajícím nejistotám v tehdejších vědeckých předpokladech, které jsou ostatně zmíněny i v preambuli,²³ a neshodám jednotlivých smluvních stran na konkrétních závazcích, byl i cíl Úmluvy definován vcelku obecně.

„Konečným cílem [...] je dosáhnout [...] stabilizace koncentrací skleníkových plynů v atmosféře na úrovni, která by umožnila předejít nebezpečným důsledkům vzájemného působení lidstva a klimatického systému. Této úrovni by mělo být dosaženo v takovém časovém období, které umožní ekosystémům, aby se přirozenou cestou přizpůsobily změně klimatu, přičemž by nebyla ohrožena produkce potravin, a hospodářskému rozvoji, aby mohl pokračovat udržitelným způsobem.”²⁴

Takto definovaný cíl lze vnímat ze dvou rozdílných pohledů. Na jedné straně se jedná o cíl, který v obecné rovině vystihuje hrozby změny klimatu, kterým by mělo být zabráněno, a vzhledem k očekávání dalších zpřesňujících právních nástrojů v zásadě dostačuje účelu úmluvy, která má být pouze rámcovou. Na druhou stranu tato obecná definice nechává nezodpovězeny základní otázky stanovení cílů ochrany klimatu. Zejména není zřejmé, jaké důsledky vzájemného působení lidstva a klimatického systému mají být považovány za nebezpečné, a k jakým dílčím cílům má směřovat úsilí jednotlivých stran, aby takovým důsledkům zamezily. Tato debata ostatně provází mezinárodní klimatická jednání po celou dobu jejich existence.

1.2.3 Principy spolupráce podle Úmluvy

Součástí Úmluvy jsou rovněž jednotlivé principy, kterými se smluvní strany řídí při svých činnostech směřujících k naplnění cílů Úmluvy a k provedení jejích ustanovení. Těmito principy jsou zejména princip mezigenerační spravedlnosti, princip zvláštního postavení rozvojových zemí, princip

---

²² Ibid., preambule odst. 23.

²³ Ibid., preambule odst. 5.

²⁴ Oficiální překlad Rámcové úmluvy, který byl vyhlášen ve sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 80/2005 Sb. m. s., o sjednání Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu. 2. srpna 2005, čl. 2.

společné, ale diferencované odpovědnosti, principy předběžné opatrnosti, udržitelného rozvoje, hospodárnosti, a princip spolupráce.

Jedním ze základních principů ochrany klimatu je princip mezigenerační spravedlnosti, podle něhož je třeba chránit kvalitu životního prostředí, jako prostoru pro existenci lidstva, nejen pro současné obyvatelstvo, ale i pro budoucí generace. Tento princip tedy do právní úpravy ochrany klimatu promítá časovou dimenzi s důrazem na zájmy budoucích generací.²⁵

Dalším principem je princip zvláštního postavení rozvojových zemí. Jeho podstatou je zdůraznění zvláštních potřeb rozvojových zemí, kterým má být věnována pozornost při naplňování cílů Úmluvy. Jedná se zejména o zvláštní podmínky zemí, které jsou klimatickou změnou nejvíce ohroženy, a dále zemí, které by musely podle Úmluvy nést neúměrné břemeno.

Ačkoli je změna klimatu globálním problémem, který dopadá na všechny státy, k jejímu řešení přispívají jednotlivé země různou mírou, a to na základě rozdílných podmínek, které mají k vynaložení potřebného úsilí. Tento přístup je vyjádřen v principu společné, ale diferencované odpovědnosti (*common but differentiated responsibilities and respective capabilities*, dále také jen „CBDR“).²⁶ Větší odpovědnost ve vztahu k řešení změny klimatu tak nesou rozvinuté země, které mají vysoký podíl na probíhajících změnách klimatu a současně disponují větším množstvím finančních a technických prostředků k řešení těchto změn.²⁷

Princip CBDR spolu s principem zvláštního postavení rozvojových zemí nastavil podmínky, ve kterých se rozvojovým zemím úspěšně dařilo odkládat aktivní zapojení do boje proti změně klimatu, což následně přispělo k neochotě rozvinutých zemí plnit své závazky.²⁸

Dalšími zásadními principy obsaženými v Úmluvě jsou princip prevence a princip předběžné opatrnosti. Úmluva stanovuje, že by smluvní strany měly předběžně učinit opatření k předvídání, prevenci či minimalizaci příčin vedoucích ke změně klimatu a zmírnit tak její nepříznivé účinky. Pokud existuje hrozba vážné nezvratné škody, neměl by nedostatek úplné vědecké jistoty sloužit jako důvod k odkladu takových opatření.²⁹ Zatímco princip prevence stanovuje povinnost předcházet a minimalizovat negativní dopady lidské činnosti, které jsou známé, princip předběžné opatrnosti se vztahuje na rizika, jejichž výskyt je podmíněn faktorem nejistoty.³⁰ Spolu s postupným vědeckým

---

²⁵ MÜLLEROVÁ, H. Právo na životní prostředí: Teoretické aspekty. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2015, str. 102.

²⁶ Ibid., čl. 3 odst. 1.

²⁷ DUPUY, P.-M.; VIÑUALES, J. E. *International Environmental Law*. Second Edition. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2018. ISBN 978-1-108-42360-1, str. 83.

²⁸ K rozdělení zemí na rozvinuté a rozvojové a problematice stanovení závazků viz níže.

²⁹ Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu, čl. 3 odst. 3.

³⁰ DAMOHORSKÝ, M. a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2010. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-338-7, str. 52-53.

odstraňováním nejistot ohledně příčin a povahy změny klimatu byl princip předběžné opatrnosti v otázce emisí skleníkových plynů *de facto* nahrazen principem prevence.³¹

V neposlední řadě je třeba zmínit princip udržitelného rozvoje, který lze definovat jako: „*takový rozvoj, který naplňuje potřeby přítomných generací, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací naplňovat potřeby své.*”³² Tento princip odráží potřebu zejména rozvojových zemí nadále zvyšovat životní úroveň svých obyvatel, avšak staví ji do kontrastu s nutností minimalizace dopadu takového rozvoje na kvalitu životního prostředí zachovaného pro budoucí generace. V kontextu ochrany klimatu tato zásada znamená, že je třeba, aby další vývoj lidstva probíhal s co nejmenším nárůstem emisí skleníkových plynů s cílem jejich co nejdřívější stabilizace a následného snižování.

1.2.4 Rozdělení smluvních stran podle Úmluvy

Zásadním rysem Rámcové úmluvy je koncept rozdělení smluvních stran na základě jejich ekonomické vyspělosti. První skupinu tvoří rozvinuté státy, jejichž seznam je uveden v Příloze I Úmluvy. Do této skupiny jsou řazeny industrializované země, které byly v době přijetí Úmluvy součástí Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (*Organisation for Economic Co-operation and Development*, dále také jen „OECD”) a dále země v přechodu k tržní ekonomice (*countries with economies in transition*, dále také jen „EIT”).³³

Podskupinou zemí Přílohy I jsou země OECD bez zemí EIT. Tyto země jsou uvedeny v Příloze II Úmluvy a očekává se od nich zejména finanční a další podpora rozvojových a EIT zemí v oblasti vývoje a sdílení technologií.

Další skupinou jsou strany neuvedené v Příloze I Úmluvy. Do této skupiny spadají zejména rozvojové země, jejichž prioritami v době přijetí Úmluvy bylo zejména zvyšování ekonomické vyspělosti po vzoru rozvinutých zemí a boj proti chudobě, který je mj. spojen se zvýšenou spotřebou energií a s tím souvisejícím růstem emisí skleníkových plynů. Do této skupiny patří rovněž země, které jsou klimatickou změnou nejvíce ohroženy (např. malé ostrovní státy) a země, jejichž ekonomika je potenciálně ohrožena mitigačními nástroji ochrany klimatu (zejm. země silně

---

³¹ VIÑUALES, J. E. The International Law of Climate Change after the Paris Agreement. Audiovisual Library of International Law, UN [online]. 2018 [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: http://legal.un.org/avl/l/vinuales_EL.html#.

³² „...*development sustainable to ensure that it meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs.*“ World Commission on Environment and Development. Our Common Future. Oslo: 1987, odst. 27.

V českém právním řádu je trvale udržitelný rozvoj definován v § 6 z. č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů, jako „[...]*takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.*“

³³ Parties & Observers [online] [cit. 2021-2-23]. Dostupné z: <https://unfccc.int/parties-observers>.

orientované na těžbu a obchod s fosilními palivy). Speciální podskupinu tvoří nejméně rozvinuté země, jejichž specifické potřeby jsou v Úmluvě zdůrazněny.³⁴

Začlenění jednotlivých zemí do Příloh I a II Úmluvy podléhalo širokému konsenzu smluvních stran a příslušných zemí samotných. Následné změny v seznamech Příloh I a II jsou možné pouze se souhlasem dotčené smluvní strany,³⁵ která k tomu však zřídka má dostatek motivace. Do skupiny zemí Přílohy I Úmluvy tak nejsou začleněny některé ekonomicky silné země s vysokým indexem lidského rozvoje³⁶, jako např. Singapur, Izrael a Jižní Korea, nebo některé země Blízkého východu, které profitují z exportu ropy a mají jedny z nejvyšších emisí skleníkových plynů *per capita* (Spojené arabské emiráty, Saudská Arábie, Katar, Bahrajn, Omán či Kuvajt). Rozdělení zemí podle Úmluvy na rozvinuté a rozvojové má tedy spíše orientační charakter.

V době přijetí Rámcové Úmluvy se toto rozdělení jevílo jako vhodný kompromis, neboť na rozvinuté státy připadala většina globálních emisí skleníkových plynů a rozvojové země postrádaly ekonomické a technickovědecké prostředky k aktivnímu zapojení do ochrany klimatu. Rozvinuté státy se dle předpokladu měly chopit vedoucí role v boji proti změně klimatu a rozvojové státy je měly v přiměřeném čase dle vlastních možností následovat. Tento přístup se však v následujících letech ukázal jako problematický.

Jedním z důvodů byl prudce stoupající podíl některých rozvojových zemí (zejm. Číny a Indie) na globálních antropogenních emisích skleníkových plynů, což vedlo k neochotě některých rozvinutých států (např. USA, Kanady a Japonska) podporovat systém snižování emisí, na kterém se nepodílejí všechny země.

Fakt, že rozdělení států a jejich zařazení do jednotlivých skupin bylo zakotveno v příloze samotné Rámcové úmluvy, komplikoval vyjednávání o jiném systému omezování globálních antropogenních emisí a fakticky zablokoval vývoj ochrany klimatu v pozdějších letech. Konkrétním případům těchto problémů se práce podrobněji věnuje níže.

1.2.5 Závazky smluvních stran Úmluvy

Jednotlivé závazky smluvních stran Úmluvy jsou obsaženy v čl. 4 Úmluvy a logicky vychází z předchozích principů. Pozornost je věnována povinnosti spolupráce smluvních stran, a to zejména v oblasti podpory vědy a vývoje technologií a sdílení jejich výsledků a dalších informací.³⁷ Zvláštní

---

³⁴ Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu, čl. 4 odst. 9.

³⁵ Ibid., čl. 4 odst. 2 písm. f).

³⁶ United Nations Development Programme. Human Development Report 2019 [cit. 2021-5-21]. Dostupné také z: <http://www.hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2019.pdf>, str. 300.

³⁷ Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu, čl. 4 odst. 1.

důraz je kladen na povinnosti rozvinutých zemí. Kromě obecných povinností je možné dovodit konkrétní mitigační závazek zemí Přílohy I, podle kterého:

„každá z těchto smluvních stran přijme národní přístupy a odpovídající opatření ke zmírnění změny klimatu s tím, že omezí své antropogenní emise skleníkových plynů a že bude chránit a rozšiřovat své propady a rezervoáry skleníkových plynů.”³⁸

Tyto kroky by měly strany činit *„s cílem návratu at' již jednotlivě nebo společně na úroveň antropogenních emisí oxidu uhličitého a dalších skleníkových plynů, na něž se nevztahuje Montrealský protokol, dosaženou k roku 1990.”³⁹*

Rozvinuté země mají rovněž poskytnout finanční prostředky a sdílet příslušné technologie a know-how s rozvojovými zeměmi,⁴⁰ pro něž z Úmluvy neplynou v zásadě žádné konkrétní povinnosti, přičemž je akcentována jejich pozice jako států, které ačkoliv se historicky na změně klimatu podílely nejméně, jsou a budou klimatickou změnou ovlivněny nejvíce a ony samy nejsou schopny efektivně dosáhnout příslušných prostředků mitigace a adaptace.

1.2.6 Vytvoření institucí Úmluvy

Mezi nejvýznamnější dopady Úmluvy lze bezpochyby zařadit vytvoření nových institucí, jejichž smyslem je naplňování a další vývoj mezinárodní spolupráce v rámci Úmluvy. Nejvyšším orgánem Úmluvy je konference smluvních stran (*Conference of the Parties*, dále také „COP“), jejímiž členy jsou všechny smluvní strany Úmluvy.⁴¹ COP zasedá každoročně, zvažuje a přijímá pravidelné zprávy o provádění Úmluvy, připravuje doporučení a vydává právně závazná i nezávazná rozhodnutí a další nástroje sloužící k naplňování cílů Úmluvy. Z dalších orgánů zřízených Úmluvou je důležitý zejména sekretariát, který slouží jako nezávislý orgán a vykonává nezbytné správní a administrativní činnosti.

Výsledný přínos Rámcové Úmluvy lze hodnotit ze dvou pohledů. V obecné rovině dosáhla Úmluva univerzálního uznání ochrany klimatu za globální problém lidstva, úspěšně formulovala obecný cíl boje proti změně klimatu a vytvořila funkční platformu, která slouží kontinuálnímu dialogu o ochraně klimatu na nejvyšší oficiální úrovni. Na druhou stranu je nutné konstatovat, že závazky smluvních stran stanovené Úmluvou jsou příliš obecné a deklarovaný cíl návratu úrovně emisí skleníkových plynů do roku 2000 na úroveň roku 1990 nebyl splněn.

---

³⁸ Ibid., čl. 4 odst. 2 písm. a).

³⁹ Ibid., čl. 4 odst. 2 písm. b).

⁴⁰ Ibid., čl. 4. odst. 3, 4 a 5.

⁴¹ Ibid., čl. 7.

1.3 Kjótský protokol

Rámcová úmluva o změně klimatu vstoupila v platnost 21. března 1994 a v souladu s jejím čl. 7 odst. 4 bylo svoláno první zasedání konference smluvních stran, které se konalo v Berlíně v roce 1995. COP zde podle čl. 4 odst. 2 písm. d) Úmluvy přezkoumala přiměřenost závazků rozvinutých zemí a s ohledem na poznatky IPCC dospěla k závěru, že tyto jsou neadekvátní a shodla se, že je potřeba zahájit proces, který by vedl k přijetí protokolu nebo jiného právního nástroje pro období po roce 2000. Toto rozhodnutí bývá označováno jako Berlínský mandát,⁴² který vedl k přijetí Kjótského protokolu na třetí konferenci smluvních stran Úmluvy v Kjótu v roce 1997.

1.3.1 Mitigační závazky stran Kjótského protokolu

Kjótský protokol je prováděcím protokolem k Úmluvě ve smyslu jejího čl. 17. Vychází z principů Úmluvy, je postaven na principu CBDR, a zdůrazňuje podíl vyspělých zemí na lidské činnosti přispívající ke změně klimatu. Kjótský protokol je tedy v souladu s Úmluvou zaměřen na závazky omezování emisí skleníkových plynů rozvinutých zemí a závazkům rozvojových zemí se naopak prakticky nevěnuje.

Vzhledem k dosavadním pouze obecným závazkům rozvinutých zemí a zjištění, že tyto nemohou vést k naplnění cílů stanovených v čl. 2 Úmluvy, bylo přistoupeno ke zpřísnění redukčních cílů rozvinutých států pro období po roce 2000. Mělo dojít k celkovému snížení emisí skleníkových plynů rozvinutých zemí o 5 % v období let 2008 až 2012 ve srovnání s referenčním rokem 1990. Nejprísnější 8% redukční cíl přijaly evropské státy, následované Spojenými státy americkými se 7% cílem a Kanadou i Japonskem s cílem 6%.⁴³ Vzhledem k rozdílným přístupům a možnostem jednotlivých rozvinutých zemí a současné snaze připojit k závazkům Kjótského protokolu co nejvíce zemí, uvedených v Příloze I Úmluvy, byly stanovené redukční cíle jiných zemí výrazně méně ambiciózní. Nový Zéland, Ukrajina a Ruská federace se zavázaly udržet celkové množství emisí skleníkových plynů na úrovni roku 1990, zatímco Norsko, Austrálie a Island nezvyšovat celkové emise o více než 1, 8, resp. 10 %.

V době vyjednávání konečné podoby Kjótského protokolu se rovněž počítalo s mezinárodním tržním systémem emisních povolenek, kdy státy se silně rostoucí ekonomikou, které by nebyly schopny dodržet své závazky podle protokolu, mohly odkupovat od jiných států jejich přebytečné

---

⁴² UNFCCC. The Berlin Mandate: Review of the adequacy of Article 4, paragraph 2(a) and (b), of the Convention, including proposals related to a protocol and decisions on follow-up. Decision 1/CP.1. 1995. UN Doc. FCCC/CP/1995/7/Add.1.

⁴³ UNFCCC. Kyoto Protocol to the United Nations Framework Convention on Climate Change. 1997. UN Doc. FCCC/CP/1997/L.7/Add.1, annex B.

nevyužité možnosti emisí. Tímto způsobem se ostatně podařilo dosáhnout připojení Ruska ke Kjótskému protokolu, které při jeho vyjednávání v roce 1997 emitovalo pouhých 41 % skleníkových plynů ve srovnání s referenčním rokem 1990 a očekávalo se, že prodejem emisních povolenek dojde k finanční podpoře ekonomické transformace.⁴⁴

1.3.2 Implementace Kjótského protokolu

Přestože byl Kjótský protokol dojednán a schválen COP 11. prosince 1997, smluvním stranám stále zbývalo mj. konkretizovat obecně formulovaná ustanovení protokolu, dojednat podstatná prováděcí opatření a určit mechanismy řešící případy nedodržení závazků smluvních stran. Tato jednání započala na 4. zasedání COP přijetím tzv. Akčního plánu z Buenos Aires.⁴⁵

Zásadní rána pro Kjótský protokol přišla v březnu 2001, kdy administrativa nově zvoleného prezidenta USA, G. W. Bushe, nečekaně oznámila, že nebude nadále usilovat o ratifikaci a implementaci Kjótského protokolu. Jedním z hlavních důvodů, které Spojené státy uvedly, byla neefektivita protokolu, na němž se nepodílí rozvojové státy s rostoucími emisemi skleníkových plynů.⁴⁶ Vzhledem k tomu, že Spojené státy se aktivně podílely na jednáních při přijímání Kjótského protokolu a byly v té době největším emitentem skleníkových plynů s přibližně 25% podílem na globálních emisích, vzbudil tento krok silnou kritiku ze strany ostatních rozvinutých států. Tyto však deklarovaly odhodlání pokračovat v procesu Kjótského protokolu i bez účasti Spojených států, a to již v červenci téhož roku na konferenci smluvních stran v Bonnu.⁴⁷

Akční plán z Buenos Aires vyvrcholil přijetím Marrákešských dohod⁴⁸ v listopadu 2001. Jejich obsahem bylo zejména nastavení pravidel aplikace obecných ustanovení Kjótského protokolu a konkretizace důsledků neplnění závazků smluvních stran. Po přijetí Marrákešských dohod začaly smluvní strany Kjótského protokolu s jeho ratifikací. Kjótský protokol vstoupil v platnost 16. února 2005, tedy více než 7 let poté, co byl přijat.⁴⁹ Během této doby došlo také k publikaci 3. hodnotící zprávy IPCC v roce 2001 a závazkové období Kjótského protokolu (2008-2012) se rychle blížilo.

---

⁴⁴ QUINCE, A.; PHILLIPS, K. Negotiating the Kyoto Protocol: Interview with Dr Fisher B., Dovland H., McDonald M, Macintosh A. [online]. 9. prosince 2009 [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: <http://www.abc.net.au/radionational/programs/rearvision/negotiating-the-kyotoprotocol/3075130#transcript>.

⁴⁵ UNFCCC. The Buenos Aires Plan of Actions. Decision 1/CP.4. 1998. UN Doc. FCCC/CP/1998/16/Add.1.

⁴⁶ U.S. Rejection of Kyoto Protocol Process. American Journal of International Law, vol. 95, is. 3, 2001, 647-650.

⁴⁷ UNFCCC. The Bonn Agreements on the implementation of the Buenos Aires Plan of Action. Decision 5/CP.6. 2001. UN Doc. FCCC/CP/2001/5.

⁴⁸ UNFCCC. Marrakesh Accords. Decisions 2-24/CP.7. 2001. UN Doc. FCCC/CP/2001/13/Add.1.

⁴⁹ Aktuální status Kjótského protokolu [online]. UN Treaty Collection [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVII-7-a&chapter=27&clang=_en.

1.4 Post-Kjótské období

Poté, co Kjótský protokol vstoupil v platnost, bylo třeba zaměřit se na další problémy ochrany klimatu. Zejména bylo třeba vyřešit, jaké budou mitigační závazky smluvních stran Kjótského protokolu po roce 2012 a rovněž jakým způsobem zapojit do mitigačního úsilí další strany Úmluvy.

Řešení těchto otázek bylo součástí tzv. Akčního plánu z Bali,⁵⁰ přijatého na 13. konferenci smluvních stran v roce 2007, která proběhla po publikaci 4. hodnotící zprávy IPCC. Součástí Akčního plánu z Bali je rozhodnutí COP o spuštění procesu dlouhodobé spolupráce směřující k přijetí nástroje pro efektivní naplňování Úmluvy po roce 2012, k němuž by mělo dojít na 15. konferenci smluvních stran. Součástí takového nástroje již měla být mj. vhodná vnitrostátní mitigační opatření rozvojových zemí.⁵¹

1.4.1 Kodaňská dohoda

Od 15. konference smluvních stran v Kodani v roce 2009 bylo očekáváno dosažení zásadní dohody. Vyjednávání se však ukázala být problematická a výsledný text Kodaňské dohody není konsenzem všech smluvních stran Úmluvy, ale kompromisem zejména mezi USA a státy BASIC^{52,53}. Kodaňská dohoda tak bývá často kritizována jako dohoda vyjednaná za zavřenými dveřmi, což vedlo ke skutečnosti, že nebyla COP přijata, ale pouze vzata na vědomí.⁵⁴ Výsledkem tohoto nestandardního postupu je právní nezávaznost Kodaňské dohody.⁵⁵ I přesto bylo na konferenci v Kodani dosaženo několika pozitivních výsledků, na kterých bylo možno dále pracovat.

Jedním z podstatných přínosů byla konkretizace mitigačního cíle a jeho kvantifikace v podobě vytvoření dlouhodobého cíle omezení nárůstu globální teploty ke konci 21. století oproti období před průmyslovou revolucí na hranici 2 °C.⁵⁶ Implementace dohody pak měla být zhodnocena do roku 2015, a to ve světle konečného cíle Úmluvy se zvážením posílení dlouhodobého cíle na hranici 1,5 °C.⁵⁷ Kodaňská dohoda dále zdůraznila roli snižování emisí z odlesňování a degradace lesů a nutnost vytvořit mechanismus umožňující jeho podporu přesunem finančních prostředků z rozvinutých zemí.

---

⁵⁰ UNFCCC. Bali Action Plan. Decision 1/CP.13. 2007. UN Doc. FCCC/CP/2007/6/Add.1.

⁵¹ Ibid., čl. 1 písm. b) bod ii).

⁵² Skupina BASIC je skupinou tzv. nově rozvinutých zemí: Brazílie, Jihoafrické republiky, Indie a Číny. Tato skupina vznikla dohodou z 28. listopadu 2009 s cílem vyjednávání společných zájmů na konferenci v Kodani.

⁵³ MEYER, A. The Copenhagen Accord: Not Everything We Wanted, But Something to Build On [online]. 23. prosince 2009 [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: <https://www.ucsusa.org/resources/copenhagen-accord#.WwsxNUjRCUK>.

⁵⁴ UNFCCC. Copenhagen Accord. Decision 2/CP.15. 2009. UN Doc. FCCC/CP/2009/11/Add.1.

⁵⁵ WERKSMAN, J. Taking Note of the Copenhagen Accord: What It Means [online]. Washington DC: World Resources Institute, 2009 [cit. 2021-2-22]. Dostupné z: <https://www.wri.org/blog/2009/12/taking-note-copenhagen-accord-what-it-means>.

⁵⁶ UNFCCC. Copenhagen Accord, odst. 2.

⁵⁷ Ibid., odst. 12.

V neposlední řadě pak rozvinuté státy přislíbily poskytnout rozvojovým zemím finanční prostředky ve výši 30 mld. USD pro období 2010-2012 s cílem navýšení na 100 mld. ročně do roku 2020.⁵⁸ K uskutečnění těchto finančních toků byl ustaven Kodaňský zelený klimatický fond (*Copenhagen Green Climate Fund*).⁵⁹

Kodaňská dohoda dále založila systém deklarování mitigačních cílů pro rok 2020, který měl u rozvinutých států navazovat na Kjótský protokol a dále zapojit i rozvojové země, na něž se cíle Kjótského protokolu nevztahovaly.⁶⁰ Po COP-15 v Kodani tedy vedle sebe fungovaly dva modely regulace emisí skleníkových plynů; právně závazný Kjótský protokol s předem stanovenými celkovými závazky, na němž se podílely pouze rozvinuté státy a jehož závazné období bylo 2008-2012 (bývá označován jako tzv. *top-down approach*), a dále právně nezávazný systém vnitrostátních redukčních cílů do roku 2020, které jsou zpravidla méně ambiciózní, avšak podílí se na nich široká řada rozvinutých i rozvojových zemí a v konečném důsledku by měly vést k dosažení primárních cílů ochrany klimatu (tzv. *bottom-up approach*).

1.4.2 Cancúnské dohody

Během COP-16 pořádané v Mexiku v prosinci 2010 došlo k přijetí několika významných, byť právně nezávazných dohod. První z nich rozvíjí Akční plán z Bali a Kodaňskou dohodu a zabývá se dlouhodobou spoluprací v rámci Úmluvy.⁶¹ Mezi hlavní přínosy této dohody patří založení Zeleného klimatického fondu (*Green Climate Fund*)⁶², který vychází z Kodaňského zeleného klimatického fondu, avšak na rozdíl o něj byl oficiálně přijat COP a spadá tak do rámce UNFCCC. Další ze série dohod se zabývala využitím půdy a lesnictvím a jejich vlivem na snižování celkových emisí států podle Kjótského protokolu.⁶³

Třetí z těchto dohod pak vyjádřila vůli smluvních stran pokračovat v jednáních ohledně navazujícího druhého období Kjótského protokolu.⁶⁴ Již v této době však např. Japonsko upozorňovalo, že dle jejich názoru není Kjótský protokol ani spravedlivý ani efektivní, neboť země, pro které z něj plynou závazky, dohromady emitují pouhých 27 % globálních emisí a že je třeba

---

⁵⁸ Ibid., odst. 8.

⁵⁹ Ibid., odst. 10.

⁶⁰ Ibid., odst. 4. a 5.

⁶¹ UNFCCC. The Cancun Agreements: Outcome of the work of the Ad Hoc Working Group on Longterm Cooperative Action under the Convention. Decision 1/CP.16. 2010. UN Doc. FCCC/CP/2010/7/Add.1.

⁶² Ibid., odst. 102.

⁶³ UNFCCC. The Cancun Agreements: Land use, land-use change and forestry. Decision 2/CMP.6. 2010. UN Doc. FCCC/KP/CMP/2010/12/Add.1.

⁶⁴ UNFCCC. The Cancun Agreements: Outcome of the work of the Ad Hoc Working Group on Further Commitments for Annex I Parties under the Kyoto Protocol at its fifteenth session. Decision 1/CMP.6. 2010. UN Doc. FCCC/KP/CMP/2010/12/Add.1.

vytvořit nový mezinárodní právně závazný rámec s účastí USA a Číny, které společně emitují přibližně 40 % globálních emisí CO₂ spojených s výrobou energie.⁶⁵

1.4.3 Durbanská platforma

Následujícího roku bylo na COP-17 schváleno přijetí tzv. Durbanské platformy, která měla směřovat k vytvoření nového právně závazného nástroje v rámci Úmluvy, aplikovatelného na všechny její smluvní strany.⁶⁶ Tento nástroj měl být přijat na COP-21 a vstoupit v platnost roku 2020. Den po přijetí tohoto rozhodnutí oznámil ministr životního prostředí Kanady odstoupení od Kjótského protokolu,⁶⁷ což nebylo překvapením, neboť Kanada dlouhodobě neplnila své stanovené cíle.

1.4.4 Dodatek z Dauhá

Na COP-18 pořádané v Dauhá v prosinci 2012 bylo na poslední chvíli rozhodnuto o prodloužení Kjótského protokolu o druhé kontrolní období, které mělo trvat od začátku roku 2013 do konce roku 2020.⁶⁸ Celkové snížení emisí do roku 2020 mělo odpovídat 18 % oproti referenčnímu roku 1990. Ze států, na něž se vztahovalo první kontrolní období Kjótského protokolu, odmítly podpořit jeho prodloužení Kanada, Japonsko, Nový Zéland a Rusko. Podle čl. 20 Kjótského protokolu vstoupil dodatek z Dauhá v platnost 31. prosince 2020,⁶⁹ tedy v poslední ten druhého kontrolního období. Z právního hlediska se tak dodatek z Dauhá stal závazným, avšak vzhledem k nedostačujícím dílčím závazkům jednotlivých participujících zemí je jeho význam minimální.

1.4.5 Hodnocení Kjótského protokolu po uplynutí prvního kontrolního období

Kjótský protokol lze z formálního hlediska označit za úspěšný nástroj Rámcové úmluvy, neboť na konci prvního kontrolního období dosáhly příslušné země Přílohy I stanoveného snížení emisí

---

⁶⁵ Ministry of Foreign Affairs of Japan. Japan's position regarding the Kyoto Protocol [online]. December 2010 [cit. 2021-5-26]. Dostupné z: https://www.mofa.go.jp/policy/environment/warm/cop/kp_pos_1012.html.

⁶⁶ UNFCCC. Establishment of an Ad Hoc Working Group on the Durban Platform for Enhanced Action. Decision 1/CP.17. 2011. UN Doc. FCCC/CP/2011/9/Add.1, odst. 2.

⁶⁷ The Guardian. Canada pulls out of the Kyoto protocol. 13. December 2011 [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/environment/2011/dec/13/canada-pulls-out-kyoto-protocol>.

⁶⁸ UNFCCC. Amendment to the Kyoto Protocol pursuant to its Article 3, paragraph 9 (the Doha Amendment). Decision 1/CMP.8. 2012. UN Doc. FCCC/KP/CMP/2012/13/Add.1.

⁶⁹ Aktuální status dodatku z Dauhá [online.] UN Treaty Collection [cit. 2021-8-28] Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVII-7-c&chapter=27&clang=_en.

skleníkových plynů. Tento pohled je pravdivý, ovšem je třeba ho vnímat ve světle širších souvislostí.⁷⁰

Největším problémem byla snaha o dosažení co nejširší participace stran na závazcích Kjótského protokolu a s tím spojené komplikace. Podmínkou přistoupení zemí EIT bylo stanovení referenčního roku 1990, který spolu s relativně nízkými závazky znamenal, že většina z těchto zemí již v době podpisu Kjótského protokolu splňovala své budoucí závazky díky propadu emisí spojeného s koncem centrálně plánované ekonomiky.⁷¹ Reálný dopad měl tedy Kjótský protokol pouze na část zemí Přílohy I, což přispělo ke skutečnosti, že Spojené státy Kjótský protokol nikdy neratifikovaly, Kanada odstoupila od Kjótského protokolu před koncem jeho prvního kontrolního období a 9 ze zbylých 36 zemí splnilo své mitigační cíle prostřednictvím tzv. flexibilních mechanismů, které jim umožnily splnění dílčích závazků díky propadům emisí jiných zemí.

Další úskalí Kjótského protokolu spočívalo ve stanovení nedostatečně ambiciózních cílů omezování emisí skleníkových plynů. V průběhu obou kontrolních období tak došlo k radikálnímu zvýšení globálních antropogenních emisí.

Celkově lze tedy shrnout, že Kjótský protokol byl úspěšný ve smyslu splnění jeho stanovených cílů, ale zcela neefektivní vzhledem k dosažení konečného cíle Rámcové úmluvy, přičemž svojí existencí prakticky na deset let zablokoval (či minimálně utlumil) jednání o jiném nástroji s univerzálnějším zapojením dalších států, který by umožnil rychlejší reakci na změnu klimatu.

1.4.6 Přípravy na klimatickou konferenci v Paříži

Konference smluvních stran, která proběhla v roce 2013 ve Varšavě, přijala rozhodnutí, kterým dále podpořila Durbanskou platformu a vyzvala státy, aby do první čtvrtiny roku 2015, tedy s dostatečným časovým předstihem před COP-21, vypracovaly zamýšlené vnitrostátně stanovené příspěvky (*Intended Nationally Determined Contributions*, dále také „INDCs“).⁷² Vnitrostátně stanovené příspěvky jsou individuální dobrovolné závazky ke snižování emisí skleníkových plynů vytvořené na národní úrovni, které vycházejí z koncepce představené Kodaňskou dohodou.

---

⁷⁰ MARTIN, A. Climate Change: Figures Show Kyoto Protocol Was A Success – Or Do They? [online]. 15. června 2016 [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: <https://www.alphr.com/environment/1003699/climate-change-figures-show-kyoto-protocol-was-a-success-or-do-they/>.

⁷¹ Například Bulharsko si v souladu s čl. 4 odst. 6 Úmluvy zvolilo referenční rok 1988, kdy mělo emise skleníkových plynů ještě téměř o 20 % vyšší než v roce 1990.

⁷² UNFCCC. Further advancing the Durban Platform. Decision 1/CP.19. 2013. UN Doc. FCCC/CP/2013/10/Add.1, odst. 2. písm. b).

V listopadu 2014 vydaly Spojené státy americké a Čína společné oznámení o změně klimatu, ve kterém zdůraznily význam připravované konference v Paříži v roce 2015 a vyjádřily vůli spolupracovat na vytvoření ambiciózní mezinárodní dohody.⁷³

Výsledkem následující COP-20, která proběhla v roce 2014, byla Linská výzva (*Lima Call for Climate Action*),⁷⁴ která podpořila zintenzivnění prací na připravovaném právním dokumentu pro COP-21 a znovu vyzvala všechny země, aby vypracovaly a v dostatečném předstihu před 21. konferencí smluvních stran předložily své INDCs, které by měly přispět k dosažení konečného cíle Úmluvy.

Během návštěvy Čínského prezidenta Xi Jinpinga ve Washingtonu, D.C. v září 2015 vydali Xi Jinping společně se svým americkým protějškem Barackem Obamou prohlášení, ve kterém představili svou vizi ambiciózní dohody, která měla vzejít z rychle se blížící světové klimatické konference v Paříži (dále jen „Pařížská konference“). Kromě potvrzení dřívějších závazků a cílů stanovených Kodaňskou dohodou, toto prohlášení zdůrazňuje potřebu formulace strategií pro přechod k nízkouhlíkové ekonomice v polovině století a prezentuje dosavadní úsilí v omezování emisí skleníkových plynů USA a Číny.⁷⁵

V říjnu 2015 proběhla Konference o změně klimatu v Bonnu, jejíž součástí byla poslední schůze Ad hoc pracovní skupiny pro Durbanickou platformu pro posílenou činnost, která připravila závěrečný návrh dohody, která měla vzejít z chystané konference.⁷⁶

---

⁷³ U.S.-China Joint Announcement on Climate Change. 12. listopadu 2014 [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/11/11/us-china-joint-announcement-climate-change>.

⁷⁴ UNFCCC. Lima Call for Climate Action. Decision 1/CP.20. 2014. UN Doc. FCCC/CP/2014/10/Add.1.

⁷⁵ U.S.-China Joint Presidential Statement on Climate Change. 25. září 2015 [cit. 2021-3-23]. Dostupné z: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/09/25/us-china-joint-presidential-statement-climate-change>.

⁷⁶ Ad Hoc Working Group on the Durban Platform for Enhanced Action. Draft agreement and draft decision on workstreams 1 and 2 of the Ad Hoc Working Group on the Durban Platform for Enhanced Action. 23. října 2015 [cit. 2021-5-4]. Dostupné z: <https://unfccc.int/files/bodies/application/pdf/ws1and2@2330.pdf>.

2 Pařížská Dohoda

2.1 Klimatická konference v Paříži

Dne 30. listopadu 2015 začala 21. Konference smluvních stran Rámcové úmluvy v Paříži. Základní návrhy textu připravovaného dokumentu byly již připraveny příslušnými komisemi, ale zbývalo vyřešit jednotlivé podrobnosti, ve kterých smluvní strany dosud nedosáhly kompromisu. Hlavními spornými body byla zejména povaha a právní závaznost dokumentu, stanovení dlouhodobého cíle limitování nárůstu průměrné globální teploty a koncentrace skleníkových plynů v atmosféře a v neposlední řadě množství finančních prostředků shromažďovaných pro účely ochrany klimatu. Při dojednávání konkrétní výsledné podoby právního dokumentu bylo přitom důležité vyjednat takový kompromis, který by byl přijatelný pro naprostou většinu stran Rámcové úmluvy, a předejít tak situaci, která nastala v roce 2009 v Kodani.

Světová klimatická konference v Paříži se konala 23 let po přijetí Rámcové úmluvy. Během této doby se nejen nepodařilo dosáhnout jejího cíle, ale naopak po celou dobu docházelo k celosvětovému nárůstu emisí skleníkových plynů. V souladu s Durbanskou platformou z roku 2011 bylo očekáváno, že klimatická konference v Paříži přinese právně závazný nástroj, který by od roku 2020 nahradil nefunkční Kjótský protokol a právně nezávazný mechanismus vnitrostátních redukčních cílů Kodaňské dohody. Již tak vypjatou atmosféru ještě znásobila série teroristických útoků, která se v Paříži odehrála přibližně 14 dní před začátkem konference a během níž zemřelo asi 130 lidí.

2.1.1 Uskupení účastníků klimatické konference v Paříži

Do vyjednávacího procesu nového právního nástroje, který měl být přijat na klimatické konferenci v Paříži, bylo zapojeno vícero uskupení a koalic států, které se utvořily v průběhu více než dvaceti let fungování Rámcové úmluvy. Jednotlivá uskupení mají různý charakter a jsou formována rozdílnými ekonomickými, politickými a geografickými faktory, přičemž je zpravidla spojují shodné zájmy.⁷⁷

Jednou z klíčových stran jsou Spojené státy americké, které byly v době přijetí Rámcové úmluvy největším světovým emitentem skleníkových plynů, podílely se na vyjednávání výsledné podoby všech významných mezinárodních právních nástrojů ochrany klimatu, avšak vždy prosazovaly formu bez specifických závazných cílů, přičemž neratifikovaly ani Kjótský protokol,

---

⁷⁷ Party Groupings [online] [cit. 2021-2-23]. Dostupné z: <https://unfccc.int/party-groupings>.

který byl jejich zástupci podepsán. Specifickému postoji Spojených států se tato práce věnuje podrobněji v kapitole 3.2.

Spojené státy americké bývají rovněž řazeny do neformální skupiny států označované jako *Umbrella group*. Ačkoli neexistuje žádný oficiální seznam členů této skupiny, bývají sem zpravidla řazeny zejména země OECD mimo členské státy Evropské unie.

Specifickou roli zastává rovněž Evropská unie, která je stranou Rámcové úmluvy, avšak jakožto regionální organizace tvořená jednotlivými státy, které jsou samy smluvními stranami Úmluvy, nedisponuje Evropská unie hlasovacím právem. Evropská unie je v rámci COP zastoupena aktuální předsedající zemí, která prezentuje zpravidla předem sjednocený postoj zemí Evropské unie. Evropská unie se často pasuje do pozice lídra v boji proti změně klimatu, avšak vzhledem k rozdílným postojům jednotlivých členských států k otázce ochrany klimatu a jejímu omezenému vlivu na jednotlivé státy, je postavení Evropské unie v rámci mezinárodního vyjednávání často problematické.

Významnou stranou klimatických jednání je skupina rozvojových zemí G-77, která v současné době sdružuje již 133 členů. Vzhledem k vysokému počtu členů a jejich často rozdílným zájmům, vznikají mezi rozvojovými zeměmi další skupiny. Jednou z nich je např. skupina SIDS (*Small Island Developing States*) tvořená malými ostrovními státy, které patří k nejvíce ohroženým změnou klimatu. Další skupinou 48 rozvojových států, které v rámci OSN často vystupují společně, jsou LDC (*Least Developed Countries*).

Zvláštní skupinou, která vznikla v roce 2000, je EIG (*Environmental Integrity Group*). Jejími členy jsou Švýcarsko, Lichtenštejnsko a Monako spolu s Mexikem a Jižní Koreou. Tato skupina vznikla spojením bohatých států, které pro svoji velikost neměly dostatečné slovo v rámci mezinárodních jednání, se státy, jejichž ekonomický růst vedl k opuštění skupiny G-77 a čerstvému přijetí do OECD.⁷⁸

Na jednání v rámci UNFCCC se podílí řada dalších skupin jako Arabská skupina (*Arab Group*), která sdružuje 22 arabských zemí, státy OPEC (*Organization of the Petroleum Exporting Countries*) které na klimatických konferencích nevystupují společně, ale koordinují svá stanoviska v rámci zachování strategického významu ropy, či skupina nově rozvinutých zemí BASIC.

Součástí poslední jmenované skupiny je i Čína, jejíž postavení v rámci UNFCCC prošlo zásadním vývojem. V době přijetí Rámcové úmluvy byla Čína považována za rozvojovou zemi a

---

⁷⁸ Climate Home News. Meet the unlikely climate allies bridging divides in UN talks [online]. 20. ledna 2015 [cit. 2021-2-23]. Dostupné z: <https://www.climatechangenews.com/2015/01/20/meet-the-unlikely-climate-allies-bridging-divides-in-un-talks/>.

jasně podporovala přijetí konkrétních emisních závazků pro vyspělé státy. Postupem času se však sama stala největším globálním emitentem skleníkových plynů a byla nucena k deklaraci vlastních cílů v rámci limitování emisí a budoucího přechodu k nízkouhlíkové ekonomice.

2.2 Právní charakter Pařížské dohody

2.2.1 Povaha Pařížské dohody

Jednotlivé strany měly zcela rozdílnou představu o povaze připravovaného dokumentu.⁷⁹ Podle Durbanské platformy mělo jít o „*protokol, jiný právní instrument nebo dohodnutý výsledek s právní silou.*”⁸⁰ Prvním z možných postupů tedy bylo vytvoření nového „protokolu” k Rámcové úmluvě po vzoru toho Kjótského. Tento postup prosazovala až do samotné Pařížské konference EU, nicméně právě selhání Kjótského protokolu vedlo k odmítavému postoji některých smluvních stran, zejména USA. Další z navrhovaných názvů byl „Pařížská prováděcí dohoda”⁸¹, avšak k nelibosti některých států obdobně jako název „protokol” naznačoval přímou podřazenost Rámcové úmluvě.⁸²

Další možností bylo vytvoření zcela nové mezinárodní úmluvy, která by nespádala pod Rámcovou úmluvu a nebyla tak na ni vázána. Tento postup by umožnil distancovat se od striktního rozdělení států na rozvinuté a rozvojové, které se ukázalo jako kámen úrazu při mnohých dosavadních jednáních, a dalších problematických ustanovení Rámcové úmluvy. Z politického hlediska by tak byl vytvořen nový právní nástroj, který pouze neprovádí již existující Rámcovou úmluvu a přímo nenavazuje na neúspěšný Kjótský protokol. Zároveň by však bylo třeba vytvořit pro takový nástroj nové instituce a odklonit se od zavedeného systému Rámcové úmluvy.

2.2.2 Pařížská dohoda jako samostatná mezinárodní smlouva

Výsledným kompromisem bylo přijetí názvu „Pařížská dohoda”, který přímo neimplikuje podřazenost k Rámcové úmluvě. Na názvu Pařížské dohody je zajímavá jeho stručnost. Na rozdíl od jiných mezinárodních smluv neobsahuje název Pařížské dohody ani náznak problematiky, které se

---

⁷⁹ JOOST, P.; ANDONOVA, L. A “Legally Binding Treaty” or Not? The Wrong Question for Paris Climate Summit [online]. 4. prosince 2015 [cit. 2021-3-26]. Dostupné z: <https://www.ejiltalk.org/a-legally-binding-treaty-or-not-the-wrong-question-for-paris-climate-summit/>.

⁸⁰ „[P]rotocol, another legal instrument or an agreed outcome with legal force [...]” UNFCCC. Establishment of an Ad Hoc Working Group on the Durban Platform for Enhanced Action. Decision 1/CP.17. 2011. UN Doc. FCCC/CP/2011/9/Add.1, odst. 2.

⁸¹ „Paris Implementing Agreement”

⁸² BODANSKY, D. The Legal Character of the Paris Agreement. Review of European, Comparative & International Environmental Law, vol. 25, is. 2, 2016. ISSN 2050-0386, str. 145.

věnuje, a jeho použití bývá zejména pro laickou veřejnost často matoucí. Nehledě na výsledný název má Pařížská dohoda status mezinárodní smlouvy ve smyslu Vídeňské úmluvy o smluvním právu.⁸³

Skutečnost, že Pařížská dohoda svým významem a právní formou přesahuje ostatní dokumenty schvalované COP, je zřejmá ze samotného textu. Dohoda podléhá ratifikaci, přijetí či schválení⁸⁴ nejméně 55 smluvními stranami, které jsou v součtu odpovědny za alespoň 55 % celkových globálních emisí.⁸⁵ Pařížská dohoda má dále deponitáře⁸⁶ a je možné od ní odstoupit.⁸⁷

2.2.3 Vztah Pařížské dohody k Rámcové úmluvě

Provázanost Pařížské dohody s Rámcovou úmluvou je nicméně evidentní. Výchozím bodem k určení jejich vzájemného postavení je samotné Rozhodnutí o přijetí Pařížské dohody⁸⁸, podle kterého Konference smluvních stran rozhodla přijmout Pařížskou dohodu v rámci Úmluvy.⁸⁹ Ačkoliv není toto rozhodnutí součástí textu samotné Pařížské dohody, blízký vztah Pařížské dohody k Rámcové úmluvě je patrný i z některých jejích ustanovení.

Jasný odkaz na Rámcovou úmluvu najdeme např. v článku 2 Pařížské dohody, který stanovuje že „[c]ílem této dohody, která podporuje provádění [Rámcové] úmluvy včetně jejího cíle, je zlepšit globální reakci na hrozby změny klimatu, a to v návaznosti na udržitelný rozvoj a úsilí o vymýcení chudoby”.⁹⁰ Pařížská dohoda dále v preambuli odkazuje na principy Rámcové úmluvy a využívá orgánů zřízených Rámcovou úmluvou.⁹¹ V neposlední řadě je pak Pařížská dohoda otevřena k podpisu pouze smluvním stranám Rámcové úmluvy.⁹²

Silný vztah mezi Pařížskou dohodou a Rámcovou úmluvou může mít význam při interpretaci některých ustanovení Pařížské dohody, jako například pojmů „rozvinutých” a „rozvojových” zemí, které Pařížská dohoda nadále užívá, ačkoli je nijak definuje.⁹³

---

⁸³ OSN. Vídeňská úmluva o smluvním právu. Vídeň: 1969, čl. 2 odst. 1 písm. a).

⁸⁴ UNFCCC. Pařížská dohoda. Paříž: 2015, čl. 20 odst. 1.

⁸⁵ Ibid., čl. 21.

⁸⁶ Ibid., čl. 26.

⁸⁷ Ibid., čl. 28.

⁸⁸ UNFCCC. Adoption of the Paris Agreement. Decision 1/CP.21. 2015. UN Doc. FCCC/CP/2015/10/Add.1.

⁸⁹ „The Conference of the Parties [d]ecides to adopt the Paris Agreement under the United Nations Framework Convention on Climate Change...” Ibid., odst. 1.

⁹⁰ Oficiální překlad Pařížské dohody, který byl vyhlášen ve sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 64/2017 Sb. m. s., o sjednání Pařížské dohody, přijaté v Paříži dne 12. prosince 2015. 1. listopadu 2017.

⁹¹ Pařížská dohoda, čl. 17–19.

⁹² Ibid., čl. 20 odst. 1.

⁹³ SAVARESI, A. The Paris Agreement: A Rejoinder [online]. 16. února 2016 [cit. 2021-3-25]. Dostupné z: <https://www.ejiltalk.org/the-paris-agreement-a-rejoinder/>.

Zatímco Kjótský protokol je úzce vázán k Rámcové úmluvě, bez jejíhož textu není možné jej vykládat, Pařížská dohoda působí jako samostatná mezinárodní smlouva s vlastním cílem, která sice využívá institucionálního uspořádání Úmluvy, nicméně je v zásadě samostatně aplikovatelná. Z formálního hlediska tak má Pařížská dohoda obdobné postavení jako Kjótský protokol, nicméně z faktického hlediska se liší nejen názvem, ale zejména svým obsahem.

2.3 Právní charakter norem Pařížské dohody

Ačkoli je tedy Pařížská dohoda celkově závazná jakožto mezinárodní smlouva, neznamená to, že by byla závazná všechna její ustanovení. Závaznost jednotlivých ustanovení závisí často na jediném konkrétním slovu, jejichž volba je proto zásadní a byla předmětem mnoha tvrdých vyjednávání nejen v průběhu Pařížské klimatické konference.⁹⁴ Jednotlivá ustanovení mohou být podle užitého jazyka rozdělena na závazky, doporučení, prohlášení názorů, konstatování faktů či například vyjádření očekávání. Pro rozlišení povahy jednotlivých ustanovení je většinou zásadní zvolené sloveso. Ačkoli tato práce obvykle cituje z oficiálního českého překladu Pařížské dohody, v následující části se zabývá jazykovým rozbohem anglické verze, jakožto závazného originálu.

Zřejmě nejdůležitější politické diskuse se zabývaly volbou mezi slovesy „*shall*” a „*should*”, která je z právního hlediska zcela zásadní. Sloveso „*shall*” totiž v diplomatickém jazyce mezinárodního práva vyjadřuje nejvyšší stupeň závaznosti a jako takové zpravidla značí právní povinnost k určitému jednání. Oproti tomu sloveso „*should*” vyjadřuje spíše doporučení, či směr, kterým by se mělo jednání příslušného subjektu ubírat. Nižším stupněm pak může být použití slovesa „*encourage*”. Mezi další normativní slovesa užívaná v jazyce Pařížské dohody pak patří například sloveso „*may*”, které udílí možnost či svolení k určitému jednání.

Naproti tomu lze v textu dohody narazit na slovesa, která je možné označit jako observační a která pouze reflektují určité skutečnosti. Mezi ně lze řadit například slovesa „*acknowledge*”, „*recognize*” či „*note*”. Další skupinu pak tvoří slovesa, která vyjadřují pouze obecný záměr či očekávání jako „*will*” nebo „*are to*”.

Pařížskou dohodu lze tedy obecně označit za právně závaznou ve smyslu mezinárodního práva, s tím, že ne všechna její ustanovení zakládají právní povinnosti.⁹⁵ Jednotlivým ustanovením a jejich charakteru, jakož i významu právní závaznosti Pařížské dohody se práce dále věnuje níže.

---

⁹⁴ The New York Times. At Climate Talks, a Few Letters That Almost Sank the Deal [online]. 14. prosince 2015 [cit. 2021-3-23]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/interactive/projects/cp/climate/2015-paris-climate-talks>.

⁹⁵ BODANSKY, D. The Legal Character of the Paris Agreement. Review of European, Comparative & International Environmental Law, vol. 25, is. 2, 2016, str. 150.

2.4 Struktura Pařížské dohody

Pařížská dohoda není jasně členěná do částí, a proto je třeba na jednotlivá ustanovení pohlížet z hlediska jejich obsahu. I přes absenci formálního členění je možné ji rozdělit na jednotlivé části podle zaměření, kterému se příslušná ustanovení věnují. Pařížskou dohodu lze tedy rozdělit na tři hlavní části; cíle dohody, oblasti činnosti a implementační techniky.⁹⁶

Pařížská dohoda je uvedena preambulí, která připomíná mj. základní principy a cíle ochrany klimatu. Následuje definice pojmů, které dohoda užívá (Čl. 1), stanovení cílů dohody (Čl. 2) a rozdělení oblastí činnosti na mitigační (Čl. 3-6), adaptační (Čl. 7) a oblast ztrát a škod (Čl. 8). Implementační techniky Pařížské dohody spočívají ve financování (Čl. 9), přenosu technologií (Čl. 10), budování kapacit (Čl. 11), vzdělávání (Čl. 12), rámci transparentnosti (Čl. 13) a globálním hodnocení (Čl. 14). Pařížská dohoda dále zřizuje Výbor pro provádění a podporu dodržování svých ustanovení (Čl. 15) a využívá orgánů Rámcové úmluvy pro účely svého fungování (Čl. 16-19). Následně se Pařížská dohoda zabývá právně technickými otázkami dohody, jako jsou podmínky přistoupení stran (Čl. 20), vlastní vstup v platnost (Čl. 21), možnost přijímání změn (Čl. 22) a příloh (Čl. 23). Závěrečná ustanovení se věnují urovnávání sporů (Čl. 24), hlasování organizací (Čl. 25), označení deponitáře dohody (Čl. 26), zákazu výhrad k dohodě (Čl. 27), podmínkám odstoupení stran (Čl. 28) a informacím o prvopisu dohody (Čl. 29).

2.4.1 Cíle Pařížské dohody

Cíle Pařížské dohody jsou definovány zejména v jejím druhém článku. Ten vymezuje obecný cíl Pařížské dohody jako „*zlepšení reakce na hrozby změny klimatu*“, přičemž nechybí ani vyjádření podpory provádění Rámcové úmluvy včetně jejího cíle.⁹⁷ Je zde rovněž uveden demonstrativní výčet dílčích cílů, které k tomu mají napomoci; omezení nárůstu průměrné globální teploty, zvyšování schopnosti přizpůsobit se nepříznivým dopadům změny klimatu a sladění finančních toků s nízkoemisním rozvojem odolným vůči změně klimatu. Zatímco druhé dva cíle, tedy adaptace a financování jsou na tomto místě vymezeny poměrně obecně, stanovení konkrétního cíle omezení nárůstu průměrné globální teploty se stalo stěžejním bodem Pařížské dohody.

Stanovení mitigačních cílů je jednou z oblastí, ve kterých Pařížská dohoda nepokračuje v přístupu dosavadních právně závazných nástrojů Rámcové úmluvy, ale naopak kopíruje novější systém Kodaňské dohody. Konečný cíl Rámcové úmluvy je definován pomocí stabilizace

---

⁹⁶ VIÑUALES, J. E. The Paris Climate Agreement: An Initial Examination (Part I of III) [online]. 7. února 2016 [cit. 2021-3-27]. Dostupné z: <https://www.ejiltalk.org/the-paris-climate-agreement-an-initial-examination-part-i-of-ii/>.

⁹⁷ Pařížská dohoda, čl. 2 odst. 1.

skleníkových plynů v atmosféře na takové úrovni, která by zabránila nebezpečným antropogenním zásahům do klimatického systému.⁹⁸ Za účelem této stabilizace skleníkových plynů pak Kjótský protokol ukládá rozvinutým státům omezit emise skleníkových plynů.⁹⁹ Naproti tomu Kodaňská dohoda sice rovněž usiluje o omezení globálních emisí, ale na základě poznatků Čtvrté hodnotící zprávy IPCC si klade za cíl udržení nárůstu globální teploty pod 2 °C,¹⁰⁰ za současného zvážení posílení tohoto dlouhodobého cíle omezení teplotního nárůstu na 1,5 °C.¹⁰¹ Tyto cíle byly následující rok po přijetí Kodaňské dohody potvrzeny COP v Cancúnských dohodách¹⁰² a v dalších letech se staly předmětem intenzivního jednání stran při stanovení dlouhodobých cílů. Měřítka teplotního nárůstu při stanovení dlouhodobých cílů přetrvalo až do Pařížské konference a stalo se součástí Pařížské dohody, ačkoli bylo rovněž kritizováno jako nedostatečně vypovídající o skutečném dopadu změny klimatu na zemský ekosystém.¹⁰³

Podobně jako v jednáních o dalších sporných bodech Pařížské dohody se malé ostrovní státy, jakožto jedny z nejvíce ohrožených států, zasazovaly o prosazení co nejambicióznějšího cíle, v tomto případě omezení nárůstu průměrné globální teploty na 1,5 °C. Jejich požadavek se mj. opíral o aktuální vědecké poznatky, které předpokládají výrazné zvýšení hladiny oceánů i při dosažení 2°C cíle.¹⁰⁴ Proti stanovení 1,5°C cíle se stavěly zejména země, jejichž ekonomika by byla nejvíce ovlivněna kroky nutnými k jeho dosažení. Hlavním argumentem proti posílení tohoto cíle se stala otázka reálnosti jeho dosažení bez zásadních negativních socioekonomických dopadů. V roce 2015 nárůst průměrné roční teploty poprvé dosahoval úrovně 1 °C¹⁰⁵ a INDC předložené stranami před Pařížskou konferencí zdaleka nevedly ani k dosažení 2 °C cíle.¹⁰⁶

Výsledným mitigačním cílem Pařížské dohody je kompromis, který znamená částečný úspěch pro strany, které prosazovaly 1,5 °C cíl. Pařížská dohoda si klade za cíl „*udržení nárůstu průměrné*

---

⁹⁸ Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu, čl. 2.

⁹⁹ UNFCCC. Kyoto Protocol to the United Nations Framework Convention on Climate Change. 1997. UN Doc. FCCC/CP/1997/L.7/Add.1, čl. 3 odst. 1.

¹⁰⁰ UNFCCC. Copenhagen Accord. Decision 2/CP.15. 2009. UN Doc. FCCC/CP/2009/11/Add.1, odst. 2.

¹⁰¹ Ibid., odst. 12.

¹⁰² UNFCCC. The Cancun Agreements: Outcome of the work of the Ad Hoc Working Group on Longterm Cooperative Action under the Convention. Decision 1/CP.16. 2010. UN Doc. FCCC/CP/2010/7/Add.1, odst. 4.

¹⁰³ VICTOR, D. G.; KENNEL, Ch. F. Ditch the 2°C Warming Goal. 2. října 2014 [cit. 2021-3-29]. Dostupné z: https://www.nature.com/news/polopoly_fs/1.16018!/menu/main/topColumns/topLeftColumn/pdf/514030a.pdf.

¹⁰⁴ IPCC. Climate Change 2014: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. 2014, str. 10-13.

¹⁰⁵ United Kingdom Met Office. Global climate in context as the world approaches 1°C above pre-industrial for the first time [online]. Listopad 2015 [cit. 2021-3-29]. Dostupné z: <https://www.metoffice.gov.uk/research/news/2015/global-average-temperature-2015>.

¹⁰⁶ UNFCCC. Adoption of the Paris Agreement. Decision 1/CP.21. 2015. UN Doc. FCCC/CP/2015/10/Add.1, odst. 17.

globální teploty výrazně pod hranici 2 °C oproti hodnotám před průmyslovou revolucí a úsilí o to, aby nárůst teploty nepřekročil hranici 1,5 °C oproti hodnotám před průmyslovou revolucí.”¹⁰⁷

Dle páté hodnotící zprávy IPCC by pro udržení nárůstu globální teploty pod 2 °C neměly celkové antropogenní emise skleníkových plynů od roku 1870 přesáhnout 2900 Gt CO₂, přičemž zhruba 1900 Gt CO₂ již bylo emitováno do roku 2011.¹⁰⁸ Zachování těchto limitů tedy vyžaduje postupné snižování emisí skleníkových plynů až na úroveň uhlíkové neutrality. Tento způsob kvantifikace maximální možné koncentrace skleníkových plynů v atmosféře bývá označován jako tzv. uhlíkový rozpočet.

Uhlíková neutralita zde neznamená absolutní konec emisí ale konec navyšování koncentrace skleníkových plynů v atmosféře. Této rovnováhy může být dosaženo skrze propady v emisích. Mezi nejvýraznější mezinárodní aktivity, které podporují přirozené propady emisí, patří například program REDD+¹⁰⁹, který se zaměřuje na boj s deforestací,¹¹⁰ nebo program Blue Carbon, zabývající se ochranou pobřežních ekosystémů ukládajících CO₂.¹¹¹

V současné době však ke snižování emisí dochází pouze u většiny rozvinutých států. Emise rozvojových zemí (a současně i globální emise) stále rostou, neboť tyto státy usilují zejména o zvyšování životní úrovně často rychle rostoucího obyvatelstva. Další z dílčích cílů dlouhodobé mitigační strategie je tedy dosažení vrcholu globálních antropogenních emisí skleníkových plynů, po kterém už bude docházet pouze ke snižování těchto emisí.

Vyjednávání těchto dílčích cílů je komplikované, neboť se v něm silně projevují rozdílné aktuální zájmy jednotlivých zemí a rovněž i historický podíl na současné koncentraci antropogenních emisí v zemské atmosféře. Výsledné kompromisní znění těchto cílů v Pařížské dohodě je tedy dosti obecné. Smluvní strany mají usilovat o dosažení vrcholu globálních emisí skleníkových plynů co nejdříve s tím, že smluvním stranám, které jsou rozvojovými zeměmi, bude dosažení tohoto vrcholu trvat déle.¹¹² Rovnováhy mezi antropogenními emisemi ze zdrojů a pohlcováním skleníkových plynů pomocí propadů pak má být dosaženo v druhé polovině tohoto století.¹¹³ Pařížská dohoda tedy nestanovuje konkrétní termín, do něhož má být dosaženo emisního vrcholu, a nastolení uhlíkově neutrální ekonomiky rovněž odsouvá neurčitě do druhé poloviny 21. století.

---

¹⁰⁷ Pařížská dohoda, čl. 2 odst. 2 písm. a).

¹⁰⁸ IPCC. Climate Change 2014: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. 2014, str. 10.

¹⁰⁹ Reducing emissions from deforestation and forest degradation

¹¹⁰ Pro více informací k programu REDD+ viz <https://redd.unfccc.int>.

¹¹¹ Pro více informací k programu Blue Carbon viz <https://www.thebluecarboninitiative.org/about-blue-carbon>.

¹¹² Pařížská dohoda, čl. 4 odst. 1.

¹¹³ Ibid.

2.4.2 Dělení smluvních stran

Další z otázek, které se staly při vyjednávání Pařížské dohody klíčové, je dělení smluvních stran a určení jejich závazků. Přístup Rámcové úmluvy, která na základě principu CBDR rozdělila strany do dvou kategorií, se ukázal nevhodný ze dvou zásadních důvodů.

Prvním bylo vztážením většiny podstatných závazků pouze na rozvinuté země uvedené v Příloze I, zatímco závazky ostatních stran k dosažení konečného cíle prakticky nepřispívaly.¹¹⁴ Tento přístup byl následně potvrzen i Berlínským mandátem, který vysloveně vyloučil zavedení jakýchkoli nových závazků pro strany, které nejsou na seznamu Přílohy I.¹¹⁵ Kjótský protokol pak toto striktní rozdělení prohloubil, když při jeho přijímání nebyl schválen návrh některých států, podle kterého by země nezahrnuté v Příloze I mohly přijímat vlastní dobrovolné závazky.¹¹⁶

Druhým důvodem byla faktická rigidita tohoto rozdělení. Pro zařazení do seznamu Přílohy I a II Rámcové úmluvy bylo třeba souhlasu dotčené smluvní strany, která k tomu zřídka měla dostatečnou motivaci. Země s rychle rostoucími ekonomikami tak často zůstaly mimo seznam Přílohy I, i když svou vyspělostí předčily jiné země Přílohy I.¹¹⁷

Po vydání čtvrté hodnotící zprávy IPCC v roce 2007 bylo (již před začátkem závazkového období Kjótského protokolu) zřejmé, že Kjótský protokol zdaleka nebude stačit k naplnění konečného cíle Rámcové úmluvy. Ve stejném roce tedy COP v Akčním plánu z Bali spustila proces dlouhodobé spolupráce, který měl zahrnovat rovněž vnitrostátní opatření ke zmírnění změny klimatu se zvážením vhodných mitigačních opatření rozvojových zemí v kontextu udržitelného rozvoje.¹¹⁸ Tento proces, který vyvrcholil přijetím Kodaňské dohody, lze považovat za první krok odklonu od striktního dělení stran podle Přílohy I Rámcové úmluvy. Ačkoli tedy Kodaňská dohoda nadále v některých částech pracuje s rozdělením stran podle Přílohy I, nově vztahuje zavádění mitigačních opatření na všechny smluvní strany.¹¹⁹ Durbanská platforma, která vedla k přípravě textu Pařížské dohody, pak přímo cílila na nástroj aplikovatelný všemi stranami.¹²⁰

---

¹¹⁴ Srovnej závazky všech smluvních stran v čl. 4 odst. 1 se závazky stran Přílohy I v čl. 4 odst. 2 Rámcové úmluvy.

¹¹⁵ UNFCCC. The Berlin Mandate: Review of the adequacy of Article 4, paragraph 2(a) and (b), of the Convention, including proposals related to a protocol and decisions on follow-up. Decision 1/CP.1. 1995. UN Doc. FCCC/CP/1995/7/Add.1, čl. II odst. 2 písm. b).

¹¹⁶ DEPLEDGE, J. Tracing the Origins of the Kyoto Protocol: An Article-by-Article Textual History. 25. listopadu 2000. UN Doc. FCCC/TP/2000/2, str. 102-105.

¹¹⁷ Viz podkapitulu 1.2.4.

¹¹⁸ UNFCCC. Bali Action Plan. Decision 1/CP.13. 2007. UN Doc. FCCC/CP/2007/6/Add.1, odst. 1 písm. (b) bod (ii).

¹¹⁹ UNFCCC. Copenhagen Accord. Decision 2/CP.15. 2009. UN Doc. FCCC/CP/2009/11/Add.1, odst. 5.

¹²⁰ UNFCCC. Establishment of an Ad Hoc Working Group on the Durban Platform for Enhanced Action. Decision 1/CP.17. 2011. UN Doc. FCCC/CP/2011/9/Add.1, odst. 2.

Kodaňskou dohodu sice nepodpořily všechny delegace COP a nebyla závazná, nicméně posloužila Pařížské dohodě jako vzor částečně i v otázce dělení smluvních stran. I z důvodu nejednoznačného pohledu smluvních stran na otázku vhodnosti podřízení Pařížské dohody Rámcové úmluvě,¹²¹ již Pařížská dohoda nepracuje s dělením stran podle Přílohy I Rámcové úmluvy. Nadále však rozlišuje mezi rozvinutými a rozvojovými zeměmi, a to zejména s odkazem na jejich rozdílné zájmy a potřeby ale i možnosti.

Zásadním posunem Pařížské dohody je zapojení všech smluvních stran do společného mitigačního úsilí,¹²² ve kterém by rozvinuté země měly pokračovat ve své vůdčí roli.¹²³ Konkrétní závazky podle Pařížské dohody, které se vztahují jen na rozvinuté země, se týkají pouze poskytování finančních prostředků¹²⁴ a podávání informací o finanční podpoře a podpoře pro přenos technologií a budování kapacit.¹²⁵ Ostatní závazky vyplývající z Pařížské dohody se vztahují na všechny smluvní strany, ačkoli je při jejich naplňování nadále uplatňován princip CBDR.

Právě princip CBDR prošel při přijetí Pařížské dohody změnou, když byl doplněn o dodatek ve znění „s ohledem na zvláštní vnitrostátní podmínky“¹²⁶. Tato formulace se poprvé objevila ve společném prohlášení Spojených států amerických a Číny o změně klimatu v listopadu 2014¹²⁷ a v prosinci téhož roku již byla zahrnuta v rozhodnutí COP v Limě.¹²⁸ Toto doplnění principu CBDR lze vnímat jako završení odklonu od striktní kategorizace stran a přechodu k flexibilnějšímu režimu, který stranám umožňuje reflektovat jejich konkrétní okolnosti, týkající se jednotlivých oblastí činností, na které se Pařížská dohoda vztahuje.¹²⁹

2.4.3 Vnitrostátně stanovené příspěvky

Rozšíření aplikace mitigačních závazků na všechny strany Pařížské dohody bezesporu přispělo k odblokování situace vyplývající z úzkého okruhu aktivních stran Kjótského protokolu, ovšem

---

¹²¹ K tomuto tématu více v podkapitole 2.2.1.

¹²² Pařížská dohoda, čl. 4 odst. 2.

¹²³ Ibid., čl. 4 odst. 4.

¹²⁴ Ibid., čl. 9

¹²⁵ Ibid., čl. 13 odst. 9.

¹²⁶ Oficiální překlad textu Pařížské dohody zveřejněný sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 64/2017 Sb. m. s., o sjednání Pařížské dohody, přijaté v Paříži dne 12. prosince 2015, není důsledný v dodržování jednotné terminologie, když v čl. 2 odst. 2 uvádí „se zřetelem na zvláštní vnitrostátní podmínky“, zatímco v ostatních částech odkazujících na princip CBDR uvádí „s ohledem na zvláštní vnitrostátní podmínky“.

¹²⁷ U.S.-China Joint Announcement on Climate Change. 12. listopadu 2014 [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/11/11/us-china-joint-announcement-climate-change>.

¹²⁸ UNFCCC. Lima Call for Climate Action. Decision 1/CP.20. 2014. UN Doc. FCCC/CP/2014/10/Add.1, odst. 3.

¹²⁹ RICHTER, P. M.; BRAUERS, H. Climate Negotiations: What Can Be Expected from the Climate Summit in Paris? Berlin: DIW, 2015. ISSN 2198-3925, str. 3.

přineslo s sebou zásadní otázku: Jak stanovit konkrétní mitigační závazky jednotlivých stran, tak aby byly spravedlivé a byla dosažena shoda na jejich výsledné podobě?

Původní top-down přístup ke stanovení závazků, který byl použit v Kjótském protokolu, spočívá v kolektivním stanovení cílů jednotlivých stran, k jejichž dodržování se strany zavážou. Vzhledem k vědeckým poznatkům páté hodnotící zprávy IPCC a kvantifikaci globálního uhlíkového rozpočtu je nyní zřejmé, jakého kolektivního cíle musí strany dosáhnout.¹³⁰ Problematická je otázka poměrného sdílení tohoto cíle téměř dvěma sty smluvních stran Rámcové úmluvy, přičemž dosažení kompromisu férového rozdělení uhlíkového rozpočtu je zřejmě prakticky nemožné.

Vedle toho existující bottom-up přístup, který byl poprvé použit v Kodaňské dohodě, se osvědčil jako účinný nástroj pro překonání pomyslné zdi mezi rozvinutými a rozvojovými zeměmi. Své dobrovolné cíle do roku 2020 podle Kodaňské dohody totiž představily nejen strany Přílohy I Rámcové úmluvy,¹³¹ ale i řada rozvojových zemí.¹³² Tento systém Kodaňské dohody rovněž posloužil jako vzor pro systém INDC.

Pařížská dohoda volí druhou variantu, která je založena na utváření vlastních vnitrostátně stanovených příspěvků (*nationally determined contributions*, dále také jen „NDCs“) jednotlivými státy. Hlavními argumenty pro využití tohoto přístupu se staly především lepší znalost vlastních poměrů a s tím spojená možnost vhodnějšího určení svých cílů, za současného respektování státní suverenity.¹³³

2.4.4 Právní závaznost NDC

Zásadní roli při vyjednávání stran o předchozích bodech, jako je celková právní závaznost Pařížské dohody, způsob dělení smluvních stran a určování jejich závazků, měla právní závaznost NDCs pro jednotlivé země. Na jedné straně požadovala EU s podporou malých ostrovních států právní závaznost NDCs, čímž by jim byla vyjádřena vyšší důležitost a deklarováno větší odhodlání k jejich dosažení. Na druhé straně USA spolu s dalšími státy zastávaly názor, že stejného účinku

---

¹³⁰ Viz cíle omezení nárůstu globální teploty a určení maximální přípustné koncentrace skleníkových plynů v atmosféře pro dosažení těchto cílů v podkapitole 2.4.1.

¹³¹ UNFCCC. Příloha I Kodaňské dohody [online] [cit. 2021-4-8]. Dostupné z: <https://unfccc.int/process/conferences/pastconferences/copenhagen-climate-change-conference-december-2009/statements-and-resources/appendix-i-quantified-economy-wide-emissions-targets-for-2020>.

¹³² UNFCCC. Příloha II Kodaňské dohody [online] [cit. 2021-4-8]. Dostupné z: <https://unfccc.int/process/conferences/pastconferences/copenhagen-climate-change-conference-december-2009/statements-and-resources/4>.

¹³³ BODANSKY, D.; RAJAMANI, L. The Evolution and Governance Architecture of the United Nations Climate Change Regime. In: Detlef Sprinz and Urs Luterbacher (ed.), *International Relations and Global Climate Change: New Perspectives*. MIT Press, 2nd edn, 2016 [cit. 2021-4-8]. Dostupné také z SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2168859>, str. 19.

může být dosaženo silným rámcem transparentnosti, přičemž závaznost NDCs by mohla odradit některé státy od stanovení dostatečně ambiciózních NDCs či dokonce od účasti na Pařížské dohodě.

Pařížská dohoda stanovuje, že „[k]aždá smluvní strana připraví, sdělí a bude zachovávat další vnitrostátně stanovené příspěvky, kterých chce dosáhnout. Smluvní strany provádějí vnitrostátní mitigační opatření tak, aby dosáhly cílů těchto příspěvků.”¹³⁴ Z tohoto ustanovení vyplývá závazek smluvních stran ke stanovení svých NDC, nicméně druhou část lze interpretovat spíše tak, že se očekává, že smluvní strany budou provádět vnitrostátní mitigační opatření, tak aby dosáhly svých vnitrostátně stanovených cílů, přičemž ovšem z tohoto ustanovení neplyne závazek smluvních stran takových cílů dosáhnout.¹³⁵

2.4.5 Aktualizace NDCs

Naproti tomu Pařížská dohoda stanovuje poměrně jasné formální závazky, které se NDCs týkají. Kromě již zmíněných povinností samotné příspěvky stanovit a sdělit je sekretariátu, který je následně zveřejní ve svém registru, zavádí Pařížská dohoda rámec pravidelného obnovování NDCs a jejich zpřísnování. Každá smluvní strana musí svůj vnitrostátně stanovený příspěvek obnovit každých pět let,¹³⁶ přičemž každý nový NDC musí představovat pokrok vůči tomu stávajícímu a odrážet nejvyšší možné úsilí s přihlédnutím k principu CBDR.¹³⁷ Ambice svých NDCs mohou smluvní strany kdykoli zvýšit.¹³⁸ Tímto způsobem má být zajištěno zintenzivňování kolektivního úsilí o snižování emisí skleníkových plynů a postupné dosažení cílů Pařížské dohody. Toto úsilí má být spravedlivě sdíleno se zohledněním rozdílného postavení jednotlivých smluvních stran.

2.4.6 Převádění výsledků snižování emisí

Pařížská dohoda zavádí možnost smluvních stran dobrovolně spolupracovat při uplatňování svých NDCs. Tato spolupráce má napomoci stanovení vyšších ambicí mitigačních a adaptačních opatření v rámci jednotlivých NDCs.¹³⁹ Jednou z možností takové spolupráce je mezinárodní

---

¹³⁴ Pařížská dohoda, čl. 4 odst. 2. Oficiální překlad druhé věty citovaného odstavce není zcela přesný, neboť originální větu „[p]arties shall pursue domestic mitigation measures, with the aim of achieving the objectives of such contributions” je rovněž možno přeložit např. jako „[s]mluvní strany budou provádět vnitrostátní mitigační opatření se záměrem dosažení cílů těchto příspěvků”, což vystihuje závazek spíše k vyvinutí úsilí o dosažení stanovených cílů než závazek k jejich skutečnému dosažení a lépe tak zachovává význam originálního textu.

¹³⁵ BODANSKY, D. The Paris Climate Change Agreement: A New Hope? *American Journal of International Law*, vol. 110(2), 2001, str. 304.

¹³⁶ Pařížská dohoda, čl. 4 odst. 9.

¹³⁷ *Ibid.*, čl. 4 odst. 3.

¹³⁸ *Ibid.*, čl. 4 odst. 11.

¹³⁹ *Ibid.*, čl. 6 odst. 1.

převádění výsledků snižování emisí za účelem dosažení NDCs.¹⁴⁰ Převádění výsledků bude pravděpodobně možné prostřednictvím připravovaného tržního systému.

Dalším nástrojem převádění výsledků je mechanismus pro udržitelný rozvoj zřízený Pařížskou dohodou, který má pod dohledem orgánu určeného COP sloužit ke zvyšování motivace veřejných a soukromých subjektů ke snižování emisí skleníkových plynů.¹⁴¹ Tento mechanismus by měl například umožnit plnění vlastních NDCs prostřednictvím aktivit podporovaných v jiných zemích.¹⁴²

Pařížská dohoda zřizuje i další netržní přístupy spolupráce, avšak neupravuje konkrétní podobu tržních ani netržních nástrojů, kterou bude třeba stanovit v průběhu následujících COP.

2.4.7 Rámec transparentnosti

Podstatnou součástí Pařížské dohody, na kterou je kladen velký důraz, je rámec transparentnosti (*transparency framework*). Tento rámec má přispívat k posílení vzájemné důvěry a podpořit účinné provádění dohody. Podstatou rámce transparentnosti je pravidelné sdílení informací zejména o národních emisích skleníkových plynů a o pokroku při realizaci vlastních vnitrostátně stanovených příspěvků. Další informace sdílené v rámci transparentnosti se týkají rovněž dopadů změny klimatu a adaptace, finanční podpory, přenosu technologií a budování kapacit. Všechny strany, s výjimkou nejméně rozvinutých zemích a malých ostrovních států, jsou povinny zasílat sekretariátu tyto informace minimálně jednou za dva roky.¹⁴³ Tyto informace mají být následně podrobeny technickému odbornému zkoumání, které mj. určí oblasti zlepšení pro danou smluvní stranu.¹⁴⁴

2.4.8 Globální hodnocení

Pařížská dohoda přichází s novým nástrojem, který má přispět ke zvyšování úsilí stran a dosažení vytyčených cílů. Tímto nástrojem je tzv. globální hodnocení (*global stocktake*), které má provádět konference smluvních stran. Jedná se o pravidelné pětileté hodnocení kolektivního pokroku v plnění účelu Pařížské dohody a jejích dlouhodobých cílů.¹⁴⁵ Tímto způsobem tedy má být pravidelně vyhodnocováno, nakolik stávající NDCs smluvních stran postačují k dosažení cílů Pařížské dohody. Z výsledků těchto hodnocení pak mají smluvní strany vycházet při aktualizaci a posilování svých opatření.¹⁴⁶ První globální hodnocení proběhne v roce 2023.¹⁴⁷

---

¹⁴⁰ Ibid., čl. 6 odst. 2.

¹⁴¹ Ibid., čl. 6 odst. 4.

¹⁴² Ibid., čl. 6 odst. 4 písm. c).

¹⁴³ UNFCCC. Adoption of the Paris Agreement. Decision 1/CP.21. 2015. UN Doc. FCCC/CP/2015/10/Add.1, odst. 90.

¹⁴⁴ Pařížská dohoda, čl. 13 odst. 12.

¹⁴⁵ Ibid., čl. 14 odst. 1.

¹⁴⁶ Ibid., čl. 14 odst. 3.

¹⁴⁷ Ibid., čl. 14 odst. 2.

2.4.9 Vstup Pařížské dohody v platnost

Ke vstupu v platnost vyžaduje Pařížská dohoda, aby alespoň 55 smluvních stran Úmluvy odpovědných v součtu za alespoň 55 % celkových globálních emisí skleníkových plynů uložilo u depozitáře své listiny o ratifikaci, přijetí, schválení nebo přistoupení.¹⁴⁸ Pařížská dohoda vstoupila v platnost třicátým dnem poté, kdy byly tyto podmínky splněny, tedy 4. listopadu 2016.¹⁴⁹

Smluvní strany byly vyzvány, aby spolu se zasláním příslušného přijímacího dokumentu předložily rovněž i své první NDCs, přičemž tato podmínka se považuje za splněnou stranami, které již dříve zaslaly své INDCs a které proti tomu nic nenamítnou.¹⁵⁰

2.5 Další výsledky Pařížské konference

Kromě Rozhodnutí o přijetí Pařížské dohody, vedla Pařížská konference i k dalším významným přínosům v boji proti změně klimatu. Již 30. listopadu byl na Pařížské konferenci představen projekt Mission Innovation,¹⁵¹ jako společný projekt vlád 20 zemí významných pro ochranu klimatu, který sleduje zejména urychlení vývoje a rozšíření technologií čisté energie pro efektivní reakci na hrozbu změny klimatu při zohlednění nutnosti zajištění spolehlivých zdrojů energie a energetické bezpečnosti. Tyto vlády se zavázaly zdvojnásobit státem řízený výzkum a rozvoj čisté energetiky v průběhu pěti let.¹⁵² Spolu s projektem Mission Innovation byla představena koalice Breakthrough Energy, financovaná 26 soukromými investory z 10 zemí světa.¹⁵³ Tato skupina, do které patří např. Jeff Bezos, Mike Bloomberg, George Soros nebo Mark Zuckerberg, je vedená filantropem Billem Gatesem, který avizoval, že hodlá sám přispět do vývoje energetiky částkou dvou miliard USD.¹⁵⁴ Bill Gates označuje za hlavní cíl Breakthrough Energy koalice především dlouhodobé vysoce rizikové investice, které nejsou atraktivní pro konvenční investory.¹⁵⁵ Projekty Mission Innovation a Breakthrough Energy představují příkladnou spolupráci veřejného a soukromého sektoru na řešení hrozby změny klimatu.

---

¹⁴⁸ Ibid., čl. 21 odst. 1.

¹⁴⁹ Aktuální status Pařížské dohody [online]. UN Treaty Collection [cit. 2021-4-16]. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVII-7-d&chapter=27&clang=en.

¹⁵⁰ UNFCCC. Adoption of the Paris Agreement. Decision 1/CP.21. 2015. UN Doc. FCCC/CP/2015/10/Add.1, odst. 22.

¹⁵¹ Mission Innovation. Joint Launch Statement [online] [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <http://mission-innovation.net/about-mi/overview/joint-launch-statement/>.

¹⁵² Ibid.

¹⁵³ Breakthrough Energy. Our Story [online] [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <https://www.breakthroughenergy.org/our-story/our-story>.

¹⁵⁴ Forbes. Bill Gates Rallies With Tech Leaders To Launch A Multi-Billion Dollar Energy Fund [online]. 30. listopadu 2015 [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/eshachhabra/2015/11/30/bill-gates-rallies-with-tech-leaders-to-launch-a-multi-billion-dollar-energy-fund/>.

¹⁵⁵ GATES, B. Energy Innovation – Why We Need It and How to Get It. 30. listopadu 2015 [cit. 2021-5-3]. Dostupné také z: https://media.gatesnotes.com/-/media/Files/Energy_Innovation_Nov_30_2015, str. 5.

Další významnou mezinárodní spoluprací, která byla oznámena indickým premiérem Narendrou Modi a francouzským prezidentem Francoisem Hollandem během Pařížské konference, bylo zřízení Mezinárodní solární aliance (*International Solar Alliance*). Jedná se o koalici států bohatých na zdroj solární energie, které leží mezi obratníkem Raka a Kozoroha, jejichž cílem je rozvoj solární energie zejména pro účely zajištění energetické bezpečnosti a udržitelného rozvoje.¹⁵⁶

Výraznou aktivitou se stal Pařížský akční závazek (*Paris Pledge for Action*), kterým více než 1.300 nezúčastněných stran vyjádřilo podporu přijaté Pařížské dohodě a zavázalo se podniknout konkrétní kroky k dosažení teplotního cíle Pařížské dohody.¹⁵⁷ Jen 4 dny po přijetí Pařížské dohody, 16. prosince 2015, vyzval Laurent Fabius, francouzský ministr zahraničí a prezident Pařížské konference, nestátní aktéry, aby se přihlásili k Pařížskému akčnímu závazku, činili odvážná opatření, přijímali ambiciózní příspěvky a zaregistrovali je do platformy NAZCA¹⁵⁸. Jedná se o portál, v němž mohou jednotliví veřejnoprávní i soukromí aktéři zveřejňovat své konkrétní kroky proti změně klimatu. Cílem je vytvoření a prezentace komplexního globálního přehledu opatření k ochraně klimatu, označení jejich aktérů a inspirace dalších.

---

¹⁵⁶ ISA. Paris Declaration on the International Solar Alliance of 30th November 2015 [online] [cit. 2021-5-21]. Dostupné z: <https://isolaralliance.org>.

¹⁵⁷ The Paris Pledge for Action [online] [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <http://www.parispledgeforaction.org>.

¹⁵⁸ Global Climate Action NAZCA [online] [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <https://climateaction.unfccc.int>.

3 Vývoj ochrany klimatu po Pařížské konferenci

3.1 Zasedání smluvních stran Pařížské dohody

Podle čl. 16 Pařížské dohody slouží pro zasedání jejích stran Konference smluvních stran Rámcové úmluvy. Následující Konference smluvních stran Rámcové úmluvy se tedy zabývají nejen změnou klimatu jako celkem v mezích Rámcové úmluvy, ale i samostatnou implementací Pařížské dohody a vyhodnocováním vnitrostátních příspěvků jednotlivých stran a celkového úsilí o dosažení cílů Pařížské dohody.

3.1.1 Klimatická konference v Marrákeši

První následující Konference smluvních stran Rámcové úmluvy proběhla v listopadu 2016 v Marrákeši jen několik dní po vstupu Pařížské úmluvy v platnost. COP uvítala vstup Pařížské dohody v platnost a vyzvala k zahájení dialogu ohledně pravidel pro provádění jednotlivých ustanovení Pařížské dohody.¹⁵⁹ První zasedání stran Pařížské dohody (*Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement*, dále také jen „CMA“) bylo rozděleno do tří částí, přičemž v Marrákeši proběhla první.

Během ní bylo přijato rozhodnutí stanovující pravidla procedury zasedání stran Pařížské dohody¹⁶⁰ a rozhodnutí vyzývající k práci na implementaci Pařížské dohody.¹⁶¹ Dále bylo rozhodnuto o tom, že Adaptační fond, založený COP v Marrákeši v roce 2001 pro účely financování adaptace rozvojových zemí podle Kjótského protokolu, má sloužit pro účely Pařížské dohody.¹⁶²

Druhá část první CMA měla proběhnout na COP-23 v Bonnu v roce 2017 a měl na ní být diskutován pokrok pracovního programu podle Pařížské dohody. Tento pracovní program měl vyvrcholit na třetí části CMA při COP-24 v Katovicích v roce 2018. Za přínos Marrákešské konference jsou považovány především rozhodnutí procedurálního charakteru, přičemž věcná problematika byla odsunuta na příští COP.¹⁶³

---

¹⁵⁹ UNFCCC. Preparations for the entry into force of the Paris Agreement and the first session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement. Decision 1/CP.22. UN Doc. FCCC/CP/2016/Add.1.

¹⁶⁰ UNFCCC. Rules of procedure of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement. Decision 2/CMA.1. UN Doc. FCCC/PA/CMA/2016/3/Add.1.

¹⁶¹ UNFCCC. Matters relating to the implementation of the Paris Agreement. Decision 1/CMA.1. UN Doc. FCCC/PA/CMA/2016/3/Add.1.

¹⁶² Ibid, odst. 11.

¹⁶³ VRBOVÁ, Z. Klimatická konference COP 22 nic zlomového nepřinesla. 30. listopadu 2016 [cit. 2021-5-5]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/zahranicni/klimaticka-konference-cop-22-nic-zlomoveho-nepripinesla>.

Během konference došlo rovněž k otevření Rámcové dohody o založení Mezinárodní solární aliance k podpisu.¹⁶⁴

3.1.2 Klimatická konference v Bonnu

Další Konference smluvních stran Rámcové úmluvy proběhla v listopadu 2017. Přestože jí předsedal ostrovní stát Fidži, uskutečnila se konference v německém Bonnu. COP přijala rozhodnutí s názvem „*Fiji momentum for implementation*“, jehož součástí je spuštění tzv. *Talanoa Dialogue*.¹⁶⁵ *Talanoa* dialog je facilitativní dialog ve smyslu rozhodnutí o přijetí Pařížské dohody,¹⁶⁶ který měl sloužit společnému zhodnocení dosavadního kolektivního úsilí. *Talanoa* dialog měl vyvrcholit na COP-24 v roce 2018 a sloužit jako podklad při stanovení dalších vnitrostátních příspěvků.

Pozornost byla rovněž věnována i období před rokem 2020. Hlavní důraz byl kladen zejména na dodržení slibu rozvinutých zemí k mobilizaci 100 mld. USD ročně od roku 2020, který byl učiněn na konferenci v Kodani v roce 2009, a dále na ratifikaci Dodatku z Dauhá, který do té doby nenabyl platnosti, ačkoli se vztahuje k období 2012-2020.

Další otázkou, kterou se konference zabývala, byla souvislost klimatické změny se změnami probíhajícími v oceánech. Bylo zahájeno tzv. partnerství pro oceány (*Ocean Pathway*), jehož cílem je zvýšení pozornosti věnované změnám oceánů a zaměření konkrétních akcí na prioritní oblasti ovlivňující a ovlivněné těmito změnami.¹⁶⁷ V průběhu konference založilo 25 států vedených Kanadou a Spojeným královstvím koalici proti uhlí (*Powering Past Coal Alliance*), která si klade za cíl co nejdříve ukončit spalování uhlí a inspirovat k tomu další země.¹⁶⁸

Na konferenci v Bonnu naopak nedošlo k posunu ohledně vytvoření souboru implementačních pravidel Pařížské dohody označovaných jako „*Paris Agreement Work Programme*“ (dále také jen „PAWP“) či neformálně jako „*Paris Agreement Rulebook*“. Jednání o jejich podobě byla odložena na dodatečná setkání, aby na příští konferenci smluvních stran v Katovicích mohlo dojít k jejich konečnému projednání.

---

¹⁶⁴ Framework Agreement on the establishment of the International Solar Alliance (ISA) [online] [cit. 2021-5-21]. Dostupné z: <https://isolaralliance.org/about/framework-agreement-book5/undefined>.

¹⁶⁵ UNFCCC. Fiji momentum for implementation. Decision 1/CP.23. UN Doc. FCCC/CP/2017/11/Add.1, odst. 11.

¹⁶⁶ UNFCCC. Adoption of the Paris Agreement. Decision 1/CP.21. 2015. UN Doc. FCCC/CP/2015/10/Add.1, odst. 20.

¹⁶⁷ The Ocean Pathway: Towards an Ocean Inclusive UNFCCC Process [online] [cit. 2021-5-20]. Dostupné z: <https://cop23.com.fj/the-ocean-pathway/>.

¹⁶⁸ Powering Past Coal Alliance. Declaration [online] [cit. 2021-5-20]. Dostupné z: <https://www.poweringpastcoal.org/about/declaration>.

3.1.3 Cesta k COP v Katovicích

První kolo jednání o podobě *Paris Agreement Rulebook* proběhlo od 30. dubna do 10. května 2018 v Bonnu. Jednání se věnovala podpůrná tělesa, zejména Ad hoc pracovní skupina pro Pařížskou dohodu¹⁶⁹, Podpůrný orgán pro implementaci¹⁷⁰ a Podpůrný orgán pro vědeckou a technickou podporu¹⁷¹. Během jednání ovšem nebylo dosaženo konečného textu jednotlivých návrhů. Největší problém představovalo stanovení jednotných pravidel ohledně NDCs.¹⁷²

Dosavadní přístup jednotlivých zemí ke stanovení svých NDCs byl značně rozdílný. Zatímco některé země při jejich vytváření vycházely z koncepce Kjótského protokolu a jejich mitigační cíle byly stanoveny jako poměrné snižování emisí vzhledem k referenčnímu roku 1990, další země volily jiné způsoby. Spojené státy americké, Japonsko a Austrálie například ve svých prvních NDCs používají referenční rok 2005, kdy jejich emise byly přibližně historicky nejvyšší. Jiný přístup představily Čína a Indie, jejichž emise neustále rostou, a proto se ve svých NDCs nezaměřují na absolutní snižování emisí ke konkrétnímu referenčnímu roku, ale na snižování tzv. emisní intenzity (*emission intensity*), kterou vyjadřují poměrem růstu emisí skleníkových plynů k růstu ekonomiky.¹⁷³

Jednání o podobě PAWP byla odložena na další setkání v Bangkoku, které proběhlo začátkem září 2018. Zde došlo k pokroku v přípravě textu konečného návrhu PAWP pro následující COP v Katovicích, ačkoli nebylo dosaženo shody v mnoha zásadních otázkách. Jednou z nich bylo, zda pravidla pro stanovení NDC mají být společná pro všechny (což prosazovaly zejména EU, USA a další země s podobnými zájmy) nebo rozdílná pro rozvinuté a rozvojové země (jak navrhla Čína se svými vyjednávacími spojenci). Dalším ožehavým bodem jednání bylo stanovení podmínek pro uplatnění rámce transparentnosti a globálního hodnocení a v neposlední řadě došlo k diskusi ohledně financování a dosažení slibu rozvinutých zemí poskytnout ročně 100 mld. USD od roku 2020.¹⁷⁴

V říjnu 2018 došlo k vydání Zvláštní zprávy IPCC ke globálnímu oteplení o 1,5 °C.¹⁷⁵ Zpráva se zaměřuje na dopady na zemský ekosystém při nárůstu průměrné globální teploty o 1,5 °C a

---

¹⁶⁹ *Ad Hoc Working Group on the Paris Agreement*

¹⁷⁰ *Subsidiary Body for Implementation*

¹⁷¹ *Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice*

¹⁷² Bonn climate talks: key outcomes from the May 2018 UN climate conference [online]. 11. května 2018 [cit. 2021-5-21]. Dostupné z: <https://www.carbonbrief.org/bonn-climate-talks-key-outcomes-from-the-may-2018-un-climate-conference>.

¹⁷³ Viz přehled NDCs jednotlivých zemí [online] [cit. 2021-9-26]. Dostupné z: <https://www4.unfccc.int/sites/NDCStaging/Pages/All.aspx>.

¹⁷⁴ TIMPERLEY, J. Bangkok climate talks: key outcomes on the Paris Agreement 'rulebook' [online]. 9. října 2018 [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.carbonbrief.org/bangkok-climate-talks-key-outcomes-on-the-paris-agreement-rulebook>.

¹⁷⁵ IPCC. Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty. 2018 [cit. 2021-5-25]. Dostupné také z: <https://www.ipcc.ch/sr15/download/>.

analyzuje scénáře emisí skleníkových plynů, které by směřovaly k tomuto omezenému teplotnímu nárůstu. Zpráva dále srovnává rozdíly dopadů při nárůstu teploty o 1,5 °C oproti nárůstu o 2 °C. Ze zprávy vyplývá, že dosažení cíle omezení nárůstu průměrné globální teploty o 1,5 °C nebude při stávajícím tempu omezování emisí skleníkový plynů možné ani v případě, že by po roce 2030 došlo k radikálnímu posílení dosavadních aktivit, a proto je třeba k výraznému omezení přistoupit již co nejdříve před rokem 2030.¹⁷⁶ Naopak při pokračování mitigačního úsilí dosavadním tempem do roku 2030 předpokládá zpráva teplotní nárůst do roku 2100 přibližně o 3 °C oproti době před průmyslovou revolucí.¹⁷⁷

3.1.4 Klimatická konference v Katovicích

Následující konference smluvních stran Rámcové úmluvy proběhla od 2. do 15. prosince 2018 v polských Katovicích. COP uvítala včasné dokončení Zvláštní zprávy IPCC ke globálnímu oteplení o 1,5 °C,¹⁷⁸ ovšem uvítání zprávy jako celku bylo zablokováno USA, Ruskem, Saudskou Arábií a Kuvajtem.¹⁷⁹ Během konference byl dokončen *Talanoa* dialog, jehož výsledkem je výzva k urychlenému posílení reakce na změnu klimatu.¹⁸⁰ V důsledku toho došlo k příslibu navýšení finančních příspěvků do Zeleného klimatického fondu a Adaptačního fondu několika zeměmi. Koalice vysokých ambicí¹⁸¹ vydala prohlášení, v němž deklaruje odhodlání svých členů posílit své NDCs a učinit další kroky k omezení nárůstu průměrné globální teploty na 1,5 °C a vyzývá další země a nevládní aktéry k připojení.¹⁸² Významnou aktivitou v rámci COP-24 byla rovněž Slezská deklarace, zdůrazňující pozornost, která v rámci přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku musí být věnována sociální spravedlnosti a zaměstnanosti.¹⁸³

Nejvýznamnějším přínosem klimatické konference v Katovicích bylo přijetí pravidel k provádění Pařížské dohody, která bývají označována jako Katovický klimatický balíček.¹⁸⁴ Tento

---

¹⁷⁶ Ibid. Str. 18, odst. D.1.

¹⁷⁷ Ibid. Str. 18, odst. D.1.1.

¹⁷⁸ UNFCCC. Preparations for the implementation of the Paris Agreement and the first session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement. Decision 1/CP.24. UN Doc. FCCC/CP/2018/10/Add.1, odst. 26.

¹⁷⁹ MCGRATH, M. Climate change: COP24 fails to adopt key scientific report [online]. 8. prosince 2018 [cit. 2021-5-25]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/science-environment-46496967>.

¹⁸⁰ Talanoa Call for Action [online] [cit. 2021-5-25]. Dostupné z: <https://unfccc.int/sites/default/files/resource/Talanoa%20Call%20for%20Action.pdf>.

¹⁸¹ „*High Ambition Coalition*“ je koalicí progresivních rozvojových a rozvinutých zemí, která byla zformována Marshallovými ostrovy v průběhu jednání o podobě Pařížské dohody za účelem prosazení ambicióznějšího cíle omezení nárůstu globální teploty o 1,5 °C a zmírnění dopadu změny klimatu zejména na malé ostrovní státy, které jsou existenčně ohroženy zvyšováním hladiny oceánů.

¹⁸² High Ambition Coalition. Statement on Stepping up Climate Ambition [online]. 17. prosince 2018 [2021-5-26]. Dostupné z: <https://www.highambitioncoalition.org/statements/cochair-statement-etSkT-f9tne-xly55-3tsam>.

¹⁸³ Solidarity and Just Transition Silesia Declaration. 2018 [cit. 2021-5-26] Dostupné také z: https://cop24.gov.pl/fileadmin/user_upload/Solidarity_and_Just_Transition_Silesia_Declaration_2_.pdf.

¹⁸⁴ „*Katowice Climate Package*“ je neoficiální označení pro souhrn rozhodnutí CMA přijatých během COP-24.

balíček například určil jednotná pravidla stanovení NDC s platností od druhého období (tedy od roku 2025) a vyzval strany k uplatnění těchto pravidel již při stanovení či přepracování jejich prvního NDC.¹⁸⁵ Balíček dále určil pravidla pro vykazování antropogenních emisí a propadů emisí skleníkových plynů,¹⁸⁶ zakázal dvojí započítávání propadů emisí¹⁸⁷ a inicioval revizi takto vykazovaných informací, která se má uskutečnit během CMA v roce 2027 s výhledem na případnou úpravu těchto pravidel v roce 2028.¹⁸⁸

3.1.5 Klimatická konference v Madridu

COP-25 měla původně proběhnout v Brazílii, ale nově zvolený prezident Jair Bolsonaro zrušil nabídku uspořádání konference.¹⁸⁹ Nový brazilský ministr zahraničních věcí, Ernesto Araújo, dokonce prohlásil, že světový přístup ke změně klimatu vytvořil ‚vědecké‘ dogma, které bylo použito k potlačení ekonomického růstu v demokratických kapitalistických zemích a podpoře růstu Číny.¹⁹⁰ O pořadatelství konference se následně přihlásilo Chile, které nakonec od uspořádání konference ve svojí zemi rovněž odstoupilo, a to v říjnu 2019 z důvodu násilných protestů, které zaplavily hlavní město Santiago de Chile.¹⁹¹ Tuto bezprecedentní situaci nakonec vyřešila nabídka Španělského království k uspořádání konference při zachování Chilského předsednictví.¹⁹²

Konference tedy proběhla v Madridu od 2. do 13. prosince 2019. Otázkou, ke které se upínala hlavní pozornost, bylo stanovení pravidel společného trhu s emisními povolenkami, jakožto mechanismu převádění výsledků snižování emisí, ve smyslu čl. 6 Pařížské dohody. Přes některé dílčí úspěchy nebylo dosaženo shody ohledně konečné podoby fungování společného trhu a tato otázka byla odsunuta na příští konferenci.¹⁹³ I přes rekordní prodloužení doby jednání oproti původnímu harmonogramu nebylo během konference dosaženo žádného zásadního posunu a konference tak bývá označována za jednu z nejméně úspěšných v historii.¹⁹⁴

---

¹⁸⁵ UNFCCC. Further guidance in relation to the mitigation section of decision 1/CP.21. Decision 4/CMA.1. UN Doc. FCCC/CMA/2018/3/Add.1, odst. 7.

¹⁸⁶ Ibid., odst. 13.

¹⁸⁷ Ibid., odst. 15.

¹⁸⁸ Ibid., odst. 18.

¹⁸⁹ LONDOÑO, E.; FRIEDMAN, L. Brazil Backs Out of Hosting 2019 Climate Change Meeting [online]. 28. listopadu 2018 [cit. 2021-5-26]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2018/11/28/world/americas/brazil-climate-meeting.html>.

¹⁹⁰ ARAÚJO, E. Sequestrar e perverter. 12. října 2018 [cit. 2021-5-27]. Dostupné také z: <https://www.metapoliticabrasil.com/post/sequestrar-e-perverter?fbclid=IwAR2yJ9k5BJzaHGjjYrVwRdTNYX53DHT1Ng6e4MtnV-sA1xvD-MloWv84hMU>.

¹⁹¹ LONDOÑO, E.; SENGUPTA, S. Chile, Rocked by Unrest, Withdraws From Hosting Climate and Trade Summits [online]. 30. října 2019 [cit. 2021-5-27]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/10/30/world/americas/chile-cop25-apec.html>.

¹⁹² SENGUPTA, S. Spain Agrees to Host Key Climate Talks After Chile Pulls Out [online]. 31. října 2019 [cit. 2021-5-27]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/10/31/climate/spain-chile-cop25-climate-meeting.html>.

¹⁹³ COP25: Key outcomes agreed at the climate talks in Madrid [online]. 15. prosince 2019 [cit. 2021-5-27]. Dostupné z: <https://www.carbonbrief.org/cop25-key-outcomes-agreed-at-the-un-climate-talks-in-madrid#17next>.

¹⁹⁴ SENGUPTA, S. U.N. Climate Talks End With Few Commitments and a ‘Lost’ Opportunity [online]. 15. prosince 2019 [cit. 2021-5-27]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/12/15/climate/cop25-un-climate-talks-madrid.html>.

3.1.6 Klimatická konference v Glasgow

Poslední klimatická konference se měla původně konat v listopadu 2020 v Glasgow, ale kvůli světové pandemii onemocnění COVID-19 bylo její uspořádání odloženo. Podle nového plánu má konference proběhnout od 1. do 12. listopadu 2021.¹⁹⁵ Prezident COP-26, Alok Sharma, vydal dne 14. května 2021 prohlášení, v němž označil 4 hlavní cíle následující konference: nasměrovat svět k postupnému snižování emisí skleníkových plynů až na nulu do roku 2050 ve snaze o omezení nárůstu globální teploty na 1,5 °C, ochranu lidí a přírody, mobilizaci finančních prostředků pro řešení změny klimatu a spolupráci mj. na dokončení Paris Agreement Rulebook a na nalezení řešení pro trhy s emisními povolenkami.¹⁹⁶ Sharma ve svém projevu dále zdůrazňuje, že pro dosažení 1,5°C cíle je třeba omezit emise skleníkových plynů do roku 2030 na polovinu a že to bude chování lidstva v tomto desetiletí a způsob, jakým dojde k obnovení ekonomik po pandemii COVID-19, co rozhodne, zda bude dosažení teplotních cílů, stanovených v Pařížské dohodě, reálné či nikoliv.

3.2 Postoj USA ke změně klimatu

Spojené státy americké hrají v historii klimatických jednání zásadní roli. Od začátku 90. let do současnosti jsou Spojené státy nejbohatší zemí světa, která tvoří největší hrubý domácí produkt.¹⁹⁷ Na počátku 90. let rovněž Spojené státy emitovaly nejvíce skleníkových plynů ze všech zemí.¹⁹⁸ Spojené státy byly od počátku velice aktivní ve vyjednávání veškerých mezinárodněprávních nástrojů, avšak administrativa jednotlivých prezidentů často narážela na neochotu kongresu přijímat národní opatření bez odpovídajícího globálního úsilí. Dalším aspektem, který se ukázal být problematický, je systém dvou silných politických stran, jejichž přístup k problematice změny klimatu je prakticky zcela opačný.

Rámcová úmluva o změně klimatu byla Spojenými státy přijata na Summitu Země v červnu 1992 a ratifikována v říjnu téhož roku za funkčního období republikánského prezidenta George H. W. Bushe. Rámcová úmluva však nepřináší žádné zásadní národní ani mezinárodní závazky.

---

¹⁹⁵ New dates agreed for COP 26 United Nations Climate Change Conference [online]. 28. května 2020 [cit. 2021-5-27]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/news/new-dates-agreed-for-cop26-united-nations-climate-change-conference>.

¹⁹⁶ SHARMA, A. Pick the planet. 14. května 2021 [cit. 2021-5-27]. Dostupné také z: <https://www.gov.uk/government/speeches/pick-the-planet>.

¹⁹⁷ Viz graf GDP Světové banky [online] [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2019&locations=US-1W-JP-CN-DE-IN&name_desc=false&start=1990&view=chart&year=1990.

¹⁹⁸ Viz světovou mapu emisí CO₂ UNFCCC [online] [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: https://di.unfccc.int/global_map_content/map/index.html?year=base&gas=Aggregate_GHGs&sector=to&zoom=2&lat=30&lng=15.

Do vyjednávání Kjótského protokolu z prosince 1997 se zapojila administrativa demokratického prezidenta Billa Clintona. Již v červenci 1997 vydal Senát spojených států tzv. rezoluci Byrd-Hagel, kterou jednomyslně vyjádřil názor, že by se Spojené státy neměly zavazovat k jakémukoli protokolu či dohodě, týkající se Rámcové úmluvy, která by zakládala nové závazky Spojených států k omezení emisí skleníkových plynů bez odpovídajících závazků rozvojových zemí.¹⁹⁹ I přes přijetí této rezoluce podepsal zástupce Clintonovy administrativy v listopadu 1998 Kjótský protokol jménem Spojených států.²⁰⁰ Přestože rezoluce není závazná, Clintonova administrativa nikdy nepostoupila Kongresu Kjótský protokol k ratifikaci.

Postoj dalšího republikánského prezidenta George. W. Bushe v zásadě shrnuje jeho dopis, zasláný v březnu 2001 skupině senátorů, v němž přímo odmítá Kjótský protokol.²⁰¹ Vzhledem k tomu, že první funkční období Kjótského protokolu začalo až v roce 2008 a Spojené státy jej nikdy neratifikovaly, se administrativa prezidenta Bushe ml. do mezinárodních klimatických jednání výrazně nezapsala.

V roce 2009 se naopak nový demokratický prezident Barack Obama zúčastnil klimatické konference v Kodani, od které se očekávalo přijetí právního nástroje, který by od roku 2012 nahradil stávající Kjótský protokol. Prezident Obama se osobně zúčastnil konference v Kodani a měl zásadní vliv na její výsledky. Vzhledem k rezoluci Byrd-Hagel a převaze opozičních zastupitelů v Kongresu potřeboval Obama docílit dohody, která by zavazovala největší světové emitenty skleníkových plynů z řad rozvojových zemí a zároveň nebyla právně závazná, aby k její ratifikaci nepotřeboval souhlas Kongresu. Výsledná Kodaňská dohoda tedy byla pro Spojené státy ideálním kompromisem a ukázala novou cestu, jakou by mohlo směřovat stanovení globálních mitigačních cílů.

Prezident Obama se spolu se svým ministrem zahraničních věcí Johnem Kerryem, účastnil též Pařížské konference v roce 2015 při vyjednávání Pařížské dohody, která je sice formálně právně závazná, ale z hlediska Spojených států splňuje podmínku globálního zapojení a možnosti stanovení vlastních nezávazných národních mitigačních cílů.²⁰² Pařížská dohoda tak byla za Spojené státy podepsána Johnem Kerryem již 22. dubna 2016.²⁰³ Prezident Obama odmítl postoupit Pařížskou

---

¹⁹⁹ Byrd-Hagel Resolution. 25. července 1997 [cit. 2021-6-3]. 105th Congress 1st Session S. RES. 98 [Report No. 105-54]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20160809040037/https://www.nationalcenter.org/KyotoSenate.html>.

²⁰⁰ White House. Statement by the Press Secretary – Kyoto Protocol Signing. 12. listopadu 1998 [cit. 2021-6-3]. Dostupné také z: <https://clintonwhitehouse4.archives.gov/CEQ/19981112-7790.html>.

²⁰¹ BUSH, G. W. Text of a Letter from the President to Senators Hagel, Helms, Craig, and Roberts. 13. března 2001 [cit. 2021-6-3]. Dostupné také z: <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/03/20010314.html?fbclid=IwAR3NOeKZqGxfkKIV9opgPJTIFoW2ybfTXvoJBLydunDurushd2SLTovcGWM>.

²⁰² MILKOREIT, M. The Paris Agreement on Climate Change—Made in USA? Perspectives on Politics, 17(4), 2019. Str. 1019-1037. DOI 10.1017/S1537592719000951.

²⁰³ Viz aktuální status Pařížské dohody [online]. UN Treaty Collection [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVII-7-d&chapter=27&clang=_en.

dohodu ke schválení Kongresu a 3. září 2016 sám schválil přijetí Pařížské dohody v rámci výkonné moci prezidenta.²⁰⁴ Přesto, že někteří autoři namítají, že bez souhlasu Kongresu nebylo přijetí Pařížské dohody možné,²⁰⁵ je přijetí Pařížské dohody Spojenými státy v roce 2016 většinou respektováno.

Již 1. června 2017 oznámil následující republikánský prezident Donald Trump svůj záměr odstoupit od Pařížské dohody,²⁰⁶ což ovšem podle čl. 28 Dohody mohl učinit nejdříve 4. listopadu 2019. Tento záměr prezidenta Trumpa vzbudil u americké veřejnosti silnou odezvu a vedl ke zformování Klimatické aliance Spojených států, jejímiž členy jsou jednotlivé státy USA odhodlané naplňovat Pařížskou dohodu i bez podpory federální vlády.²⁰⁷ Prezident Trump naplnil svůj záměr a jeho administrativa 4. listopadu 2019 oficiálně odstoupila od Pařížské dohody. Odstoupení od Pařížské dohody nabylo účinnosti 4. listopadu 2020, tedy den po prezidentské volbě, jejímž podstatným tématem se stal i přístup ke změně klimatu. V tomto kontextu je zajímavé prohlášení čínského prezidenta Xi Jinpinga ze 75. zasedání Valného shromáždění OSN ze dne 22. září 2020, v němž se nepřímou vymezuje proti americko-čínské obchodní válce a současně v době, kdy Spojené státy opouští Pařížskou dohodu, sděluje zatím nejambicióznější čínské klimatické cíle, kterými má být dosažení vrcholu emisí skleníkových plynů před rokem 2030 a uhlíkové neutrality v roce 2060.²⁰⁸

Současný demokratický prezident Joe Biden podepsal hned první den v úřadu 20. ledna 2021 dokument k opětovnému přistoupení Spojených států k Pařížské dohodě,²⁰⁹ a založil nový úřad zvláštního prezidentského vyslance USA pro klima, do kterého jmenoval Johna Kerryho.²¹⁰ Dne 22. dubna 2021 uspořádal prezident Biden virtuální Klimatický Summit, kterého se zúčastnilo dalších 40 světových vůdců.²¹¹ Cílem tohoto summitu bylo navázat na mezinárodní klimatická jednání, která byla přerušena předchozím prezidentem, a ukázat, že Spojené státy se vrací do čela světového boje proti změně klimatu. Během tohoto summitu byly představeny nové ambiciózní cíle Spojených států,

---

²⁰⁴ Pro více informací k možnostem přijetí Pařížské dohody podle práva Spojených států viz: BODANSKY, D. In Brief: Legal Options for U.S. Acceptance of a new Climate Change Agreement. Květen 2015 [cit. 2021-6-3]. Dostupné také z: <https://www.c2es.org/site/assets/uploads/2015/05/in-brief-legal-options-us-acceptance-new-climate-change-agreement.pdf>.

²⁰⁵ KONTOROVICH, E. Exiting Paris: What the Climate Accord Teaches About the Features of Treaties and Executive Agreements. *Case Western Reserve Journal of International Law*, vol. 51, 2019, 103-118.

²⁰⁶ White House. President Trump Announces U.S. Withdrawal from the Paris Climate Accord [online]. 1. června 2017 [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/articles/president-trump-announces-u-s-withdrawal-paris-climate-accord/>.

²⁰⁷ United States Climate Alliance. Alliance Principles [online] [cit. 2021-6-3] Dostupné z: <http://www.usclimatealliance.org/alliance-principles>.

²⁰⁸ Statement by H.E. Xi Jinping President of the People's Republic of China At the General Debate of the 75th Session of The United Nations General Assembly. 22. září 2020 [cit. 2021-6-6]. Dostupné také z: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1817098.shtml.

²⁰⁹ BLINKEN, A., J. The United States Officially Rejoins the Paris Agreement [online]. 19. února 2021 [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: <https://www.state.gov/the-united-states-officially-rejoins-the-paris-agreement/>.

²¹⁰ John Kerry – Special Presidential Envoy for climate [online] [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: <https://www.state.gov/biographies/john-kerry/>.

²¹¹ Leaders Summit on Climate [online] [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: <https://www.state.gov/leaders-summit-on-climate/>.

ve kterých se zavazují ke snížení emisí skleníkových plynů o 50–52 % do roku 2030 oproti roku 2005.²¹²

Tento slibný začátek upevňuje Bidenovo postavení v mezinárodních klimatických jednáních, nicméně bude záležet na jeho dalších vnitrostátních krocích, jakou důvěryhodnost si získá u svých světových partnerů.²¹³ V současné době již Bidenova administrativa aktivně pracuje na obnovení Obamových opatření, která byla zrušena předchozí Trumpovou administrativou, avšak k dosažení svých ambiciózních cílů bude pravděpodobně potřebovat podporu Kongresu.²¹⁴ Ačkoli se v tuto chvíli nezdá pravděpodobné, že by Biden získal v Kongresu dostatečnou podporu pro svá opatření k omezení emisí skleníkových plynů, jednání s Kongresem ohledně Pařížské dohody budou pro Bidenovu administrativu klíčová,²¹⁵ alespoň pokud chce zabránit tomu, aby případný příští republikánský prezident od Pařížské dohody opět odstoupil.

3.3 Závazky Evropské unie po přijetí Pařížské dohody

Před rokem 2015 měla Evropská unie stanoveny cíle snižování emisí skleníkových plynů podle nezávazné Kodaňské dohody ve výši 20% snížení do roku 2020 oproti referenčnímu roku 1990, s nabídkou zvýšení závazku na 30 % pod podmínkou obdobných závazků ostatních rozvinutých zemí a adekvátních závazků rozvojových zemí.²¹⁶ Stejný závazek pro Evropskou unii je stanoven v Dodatku Kjótského protokolu z Dauhá,²¹⁷ který ovšem do té doby nenabyl účinnosti. Pro dosažení těchto cílů byl přijat tzv. *2020 climate & energy package*, jehož klíčovými body bylo dosažení 20% snížení emisí skleníkových plynů, 20% zisku energií z obnovitelných zdrojů a 20% zvýšení energetické účinnosti.²¹⁸

V březnu 2015 představila Evropská unie oficiálně svůj INDC, kde se zavázala snížit celkové množství emisí skleníkových plynů o 40 % do roku 2030 ve srovnání s rokem 1990 v souladu

---

²¹² Leaders Summit on Climate: Day 1 [online]. 22. dubna 2021 [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: <https://www.state.gov/leaders-summit-on-climate/day-1/>.

²¹³ BODANSKY, D. Climate Change: Reversing the Past and Advancing the Future. *AJIL Unbound*, vol. 115, 2021, 80-85. DOI 10.1017/aju.2020.89.

²¹⁴ DAVENPORT, C.; FRIEDMAN, L. Biden Cancels Keystone XL Pipeline and Rejoins Paris Climate Agreement [online]. 20. ledna 2021, akt. 19. února 2021 [cit. 2021-6-4]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2021/01/20/climate/biden-paris-climate-agreement.html>.

²¹⁵ BODANSKY, D. Climate Change: Reversing the Past and Advancing the Future. 2021. *AJIL Unbound*, vol. 115, 80-85. DOI:10.1017/aju.2020.89, str. 80.

²¹⁶ JURADO, C. G.; FALKENBERG, K. Expression of willingness to be associated with the Copenhagen Accord and submission of the quantified economy-wide emissions reduction targets for 2020. 2010 [cit. 2021-6-6]. UNFCCC. Dostupné také z:

https://unfccc.int/files/meetings/cop_15/copenhagen_accord/application/pdf/europeanunioncphaccord_app1.pdf.

²¹⁷ UNFCCC. Amendment to the Kyoto Protocol pursuant to its Article 3, paragraph 9 (the Doha Amendment). Decision 1/CMP.8. 2012. UN Doc. FCCC/KP/CMP/2012/13/Add.1, annex I.

²¹⁸ Evropská komise. 2020 climate & energy package [online] [cit. 2021-6-6]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2020_en.

s potřebou snížení emisí skleníkových plynů rozvinutých zemí o 80-95 % do roku 2050.²¹⁹ Po vydání Zvláštní zprávy IPCC ke globálnímu oteplení o 1,5 °C v roce 2018 došlo k posílení závazků Evropské unie. V prosinci 2019 byla přijata Zelená dohoda pro Evropu,²²⁰ která stanovuje cíl dosažení uhlíkové neutrality EU do roku 2050. V rámci dosažení tohoto cíle potvrdila Evropská rada v prosinci 2020 závazný cíl EU spočívající v dosažení čistého snížení domácích emisí skleníkových plynů do roku 2030 alespoň o 55 % oproti roku 1990.²²¹ Tento cíl byl následně zahrnut v aktualizovaném NDC EU odeslaném ještě v prosinci téhož roku.²²²

Dne 30. června 2021 došlo k přijetí nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU), kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality („evropský právní rámec pro klima“).²²³ Evropský právní rámec pro klima stanovuje závazný cíl klimatické neutrality Evropské unie do roku 2050 v zájmu dodržení dlouhodobého teplotního cíle uvedeného v článku 2 odst. 1 písm. a) Pařížské dohody.²²⁴ Evropský právní rámec pro klima také stanovuje závazný průběžný cíl omezení emisí skleníkových plynů do roku 2030 alespoň o 55 % ve srovnání s úrovní z roku 1990 a předpokládá nový celounijní průběžný cíl v oblasti klimatu do roku 2040, který má být stanovený na základě prvního globálního hodnocení Pařížské dohody.²²⁵ Evropský právní rámec pro klima dále ukládá Evropské komisi, aby zvažila a případně představila nová opatření směřující k dosažení těchto cílů.²²⁶

Evropská komise 14. července 2021 představila tzv. balíček *Fit for 55*. Jedná se o komplexní balíček legislativních návrhů, který směřuje k dosažení unijního cíle pro rok 2030. Balíček představuje nové právní předpisy i novelizaci celé řady stávajících, zejména v oblasti energetiky a dopravy, ale i evropského systému emisního obchodování, mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích, pohlcování emisí skleníkových plynů v důsledku využívání půdy a dalších.²²⁷ Balíček *Fit*

---

²¹⁹ Intended Nationally Determined Contribution of the EU and its Member States. 6. března 2015 [cit. 2021-6-6]. Dostupné také z: <https://www4.unfccc.int/sites/submissions/INDC/Published%20Documents/Latvia/1/LV-03-06-EU%20INDC.pdf>.

²²⁰ Evropská komise. Zelená dohoda pro Evropu. 11. prosince 2019. COM(2019) 640 final.

²²¹ Evropská rada. Zasedání Evropské rady (10. a 11. prosince 2020) – závěry. 11. prosince 2020. EUCO 22/20, odst. 12.

²²² The update of the nationally determined contribution of the European Union and its Member States. 17. prosince 2020 [cit. 2021-6-6]. Dostupné také z:

https://www4.unfccc.int/sites/ndcstaging/PublishedDocuments/Sweden%20First/EU_NDC_Submission_December%202020.pdf.

²²³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1119 ze dne 30. června 2021, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění nařízení (ES) č. 401/2009 a nařízení (EU) 2018/1999 („evropský právní rámec pro klima“). 30. června 2021. L 243/1.

²²⁴ Ibid., čl. 1.

²²⁵ Ibid., čl. 4.

²²⁶ Ibid.

²²⁷ Pro kompletní přehled chystaných opatření viz Přílohu I Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů. 19. října 2020 [cit. 2021-6-7]. COM(2020) 690 final. Dostupné také z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:91ce5c0f-12b6-11eb-9a54-01aa75ed71a1.0009.02/DOC_2&format=PDF.

for 55 byl poprvé neformálně projednán ministry životního prostředí členských zemí EU ve Slovinsku 20. července 2021 spolu s agendou blížící se COP-26.²²⁸

Dosažení cílů Evropské unie má napomoci financování z fondů Evropské unie. Jedním z klíčových je Mechanismus pro spravedlivou transformaci, který má zajistit sociálně spravedlivý přechod k bezuhlíkové ekonomice.²²⁹ Tento fond má mobilizovat přibližně 65-75 mld. EUR, které mají být v období 2021-2027 použity ke zmírnění socioekonomických dopadů v nejméně postižených regionech.²³⁰ Dalším fondem je Modernizační fond, který má podpořit zejména energetické investice deseti členských států s nižšími příjmy.²³¹ Modernizační fond byl zřízen prováděcím nařízením Evropské komise v červenci 2020.²³² Přechodu k nízkouhlíkové ekonomice se týká rovněž Plán na podporu oživení Evropy, v rámci něhož má být investováno přes 750 mld. EUR do obnovy evropských ekonomik po pandemii nemoci COVID-19.²³³ V rámci dosažení celkového cíle investovat 30 % výdajů z rozpočtu Unie na podporu cílů v oblasti klimatu má být investováno alespoň 37 % finančních prostředků Plánu na podporu oživení Evropy do transformace ekonomiky na nízkouhlíkovou.²³⁴

Ačkoli Evropská unie vystupuje navenek jako sebevědomý ambiciózní hráč na poli omezování emisí skleníkových plynů, realita vnitroevropských jednání je často jiná. Jednotlivé země se zásadně liší např. ve výši hrubých domácích produktů, závislosti energetiky a průmyslu na spalování fosilních paliv nebo míře využití obnovitelných zdrojů energie. Z těchto, a mnohých dalších, národních aspektů pak plynou rozdílné zájmy, které jednotlivé členské státy Evropské unie sledují a prosazují do společné politiky. V červnu 2019 na summitu Evropské unie například Polsko, Maďarsko a Česká republika společněablokovaly uznání cíle dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050 za oficiální

---

²²⁸ Environment ministers at a meeting in Slovenia discuss the Fit for 55 package and the COP26 International Climate Change Conference [online]. 20. července 2021 [cit. 2021-9-26]. Dostupné z: <https://slovenian-presidency.consilium.europa.eu/en/news/environment-ministers-at-a-meeting-in-slovenia-discuss-the-fit-for-55-package-and-the-cop26-international-climate-change-conference/>.

²²⁹ Evropská komise. Mechanismus pro spravedlivou transformaci: nikdo nesmí být opomenut [online] [cit. 2021-6-7]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-mechanism_cs.

²³⁰ Ibid.

²³¹ Modernisation Fund [online] [cit. 2021-6-7]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/clima/policies/budget/modernisation-fund_en.

²³² Evropská komise. Prováděcí nařízení komise (EU) 2020/1001 ze dne 9. července 2020, kterým se stanoví prováděcí pravidla ke směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES, pokud jde o fungování modernizačního fondu na podporu investic do modernizace energetických souprav a zlepšení energetické účinnosti vybraných členských států. 9. července 2021. L 221/107.

²³³ Evropská Komise. Plán na podporu oživení Evropy [online] [cit. 2021-6-7]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_cs.

²³⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost. 12. února 2021. L 57/17, odst. 23.

politiku Evropské unie.²³⁵ Český premiér Andrej Babiš to následně okomentoval slovy: „Proč máme řešit teď, 31 let dopředu, rok padesát, jenom proto, že je tu teď taková klima atmosféra?“²³⁶

3.4 Pařížská dohoda v klimatické litigaci

Pařížská dohoda se ve stále větší míře začíná objevovat v soudních sporech týkajících se příčin a dopadů změny klimatu. Vzhledem k tomu, že Pařížská dohoda je mezinárodní smlouvou a jejími stranami jsou státy (případně mezistátní organizace), bývají klimatické žaloby, založené na porušování závazků stanovených Pařížskou dohodou, směřovány zejména proti státům, resp. jejich vládám či veřejným institucím.

Žalobci bývají v případech klimatické litigace proti státu zpravidla jednotlivci, skupiny jednotlivců či nevládní organizace zastupující jednotlivé skupiny obyvatel, menšiny či společnost obecně. Většina klimatických žalob opírajících se o Pařížskou dohodu je postavena na ochraně lidských práv, přičemž je zpravidla namítáno jejich porušování v souvislosti s nedodržením cílů Pařížské dohody.²³⁷

Klimatické žaloby v oblasti ochrany klimatu jsou ve většině případů projednávány národními soudy jednotlivých zemí. Zásadními právními otázkami, které se opakují v jednotlivých sporech a mají vliv na výsledek řízení, jsou zejména aktivní žalobní legitimace, otázka příčinné souvislosti mezi jednáním žalovaného a újmou žalobce, otázka dělby moci a otázka vymahatelnosti soudních rozhodnutí.²³⁸

Typickým společným rysem těchto žalob bývá nedostatek jiných ochranných prostředků žalobců, jejichž předchozí kroky (např. dopisy, výzvy či protesty nevládních organizací zaslané veřejným institucím) nevedou k nápravě nežádoucího stavu. Zajímavostí klimatických žalob je rovněž cíl, který žalobci podáním žaloby sledují. Vedle formálního cíle žaloby, který zpravidla směřuje k uložení povinnosti ke sjednání nápravy případného protiprávního stavu, jde žalobcům z velké části o medializaci problému a zahájení celospolečenské diskuse s přesahem do veřejné politické debaty.

---

²³⁵ RANKIN, J. Central European countries block EU moves towards 2050 zero carbon goal [online]. 20. června 2019 [cit. 2021-6-7]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/environment/2019/jun/20/eu-leaders-to-spar-over-zero-carbon-pledge-for-2050>.

STONE, J. Eastern European states block bid for EU climate change 2050 decarbonisation target [online]. 20. června 2019 [cit. 2021-6-7]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/climate-change/news/climate-change-2050-eu-eastern-europe-carbon-neutral-summit-countries-a8968141.html>.

²³⁶ CHALOUPKOVÁ, B.; DANĚK, V. „Proč máme řešit teď, 31 let dopředu, rok 2050?“ Evropská média zaujal Babišův výrok o emisích [online]. 21. června 2019 [cit. 2021-6-7]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/andrej-babis-ochrana-zivotniho-prostredi-summit-eu-emise-zavery-prohlaseni_1906212107_cha.

²³⁷ BALOUNOVÁ, E. Úvod do klimatické litigace: globální přehled. In: České právo životního prostředí č. 57, 3/2020, 12-40, str. 19.

²³⁸ Ibid., str. 20.

Jedním z prvních průlomových rozsudků na poli národních mitigačních opatření byl rozsudek *Urgenda v. Netherlands*,²³⁹ ve kterém nizozemský Nejvyšší soud v prosinci 2019 potvrdil dřívější rozsudky nižších soudů, které ukládají státu povinnost snížit emise skleníkových plynů alespoň o 25 % v porovnání s rokem 1990. Soud mimo jiné za uplatnění principu předběžné opatrnosti dospěl k závěru, že by měla být přijata dalekosáhlá opatření, která budou snižovat emise skleníkových plynů více, než jaký je vědecký předpoklad k dosažení mezinárodních cílů.²⁴⁰

Administrativní soud v Paříži vydal 3. února 2021 rozsudek,²⁴¹ ve kterém připustil spoluzodpovědnost státu za dopady změny klimatu. Soud nařídil státu, aby přijal veškerá opatření k dosažení cílů snižování emisí skleníkových plynů, které si Francie stanovila, a přiznal žalujícím náhradu morální újmy v symbolické výši jednoho eura.

Další významný rozsudek vydal Spolkový ústavní soud 24. března 2021.²⁴² Soud rozhodl, že nedostatečně určitým plánem na snižování emisí skleníkových plynů po roce 2030 je na budoucí generace přenášeno hlavní břemeno snižování emisí a uložil Německé spolkové republice, aby do prosince 2022 regulovala redukční cíle pro období 2031 a následující.

Klimatická žaloba byla 21. dubna 2021 podána i v České republice.²⁴³ Žalobci v ní navrhuji, aby soud uložil Vládě ČR, Ministerstvu životního prostředí, Ministerstvu průmyslu a obchodu, Ministerstvu dopravy a Ministerstvu zemědělství povinnost přijetí nezbytných a přiměřených opatření směřujících ke snížení emisí skleníkových plynů v souladu se závazky plynoucími z Pařížské dohody. Tyto závazky by podle žalobců měly vést k zachování uhlíkového rozpočtu ČR ve výši 800 Mt CO₂ od ledna 2021 do konce století.²⁴⁴

Z těchto několika uvedených příkladů klimatických žalob je patrný nový trend, kdy justiční systémy jednotlivých zemí rozhodují, že státy, resp. vlády jsou zodpovědné za dodržování klimatických závazků, a to i v případě, kdy se jedná o jejich podíl na kolektivních cílech a nikoli pouze o explicitní závazky jednotlivých zemí. Z rozsudků jsou také patrné limity justice z hlediska dělby moci. Ačkoli se jedná o závazné a vykonatelné rozsudky, justice nemá prakticky žádný nástroj, který by mohl donutit exekutivní složku moci k přijetí konkrétního nástroje či splnění konkrétního

---

²³⁹ Hoge Raad. De Staat der Nederlanden tegen Stichting Urgenda. ECLI:NL:HR:2019:2006. 20. prosince 2019 [cit. 2021-6-8] Překlad rozsudku v angličtině dostupný také z: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:HR:2019:2007>.

²⁴⁰ Ibid. Odst. 7.2.10.

²⁴¹ Tribunal Administratif de Paris. N°1904967, 1904968, 1904972, 1904976/4-1. 3. únor 2021.

²⁴² Bundesverfassungsgericht. Společné rozhodnutí ve věcech 1 BvR 2656/18, 1 BvR 78/20, 1 BvR 96/20 a 1 BvR 288/20. 24. března 2021.

²⁴³ Klimatická žaloba. 21. dubna 2021 [cit. 2021-6-9]. Veřejná verze žaloby je dostupná z: <https://www.klimazaloba.cz/dokumenty/>.

²⁴⁴ Ibid.

klimatického závazku. Na příkladu rozsudku Administrativního soudu v Paříži lze dále vidět, že ani příkaz k finančnímu plnění, který se jinak běžně užívá pro náhradu újmy či vynucení konkrétního jednání, není v tomto případě možné použít, neboť nemá smysl, aby stát ze svěřených peněz odškodňoval společnost, jejíž peníze spravuje.

Přes tyto bariéry, které brání vynucování konkrétních vykonatelných rozsudků, lze v klimatické litigaci vidět přínos pro ochranu klimatu. Vedle již zmíněné medializace sporů přináší rozsudky soudů pádné argumenty, které akcentují v rámci celospolečenské debaty o budoucí ochraně klimatu.

3.5 Další vývoj ochrany klimatu

Mezinárodní scéna ochrany klimatu urazila přibližně za 30 let své existence dlouhou cestu, během které došlo k několik zásadním krokům. Od identifikace a uznání změny klimatu za globální problém (první polovina 90. let 20. století) přes připuštění, že je třeba proti změně klimatu zasáhnout (druhá polovina 90. let 20. století) a odhodlání zasáhnout (první desetiletí 21. století.) došlo až ke stanovení konkrétních cílů (druhé desetiletí 21. století.). V současné době ovšem zbývá učinit ten nejdůležitější krok – dosáhnout stanovených cílů.

Vědecké poznatky vedly k přijetí ambicióznějších cílů vládami jednotlivých států, které k tomu začínají být pobízeny i národním soudy. V případech klimatické litigace však soudy naráží na systém dělby moci, a faktický dopad rozsudků, které ukládají státům povinnosti přijetí adekvátních opatření ke snižování emisí skleníkových plynů, zůstává značně omezený.

Jak ukazují zkušenosti uplynulých let např. ze Spojených států amerických a Brazílie, otázka národního přístupu ke změně klimatu zastává zásadní roli v politice a s celosvětovým navyšováním klimatických ambicí lze očekávat, že její význam v tomto poli v budoucnu ještě poroste. Žádná demokratická vláda nemůže a logicky ani nebude prosazovat zodpovědnou environmentální politiku v rozporu s vůlí voličů. V poslední době lze ovšem vidět, že v některých zemích stoupá popularita environmentálně založených politických stran.²⁴⁵ Rostoucí zájem o problematiku ochrany klimatu lze pozorovat i České republice.²⁴⁶

Ačkoli jsme v současné době svědky stupňujících se ambicí v oblasti omezování emisí skleníkových plynů, nesmíme zapomenout, že ke každé výrazné změně je potřeba kolektivního úsilí. Žádný právní dokument ani rozhodnutí soudu, iniciované jednotlivci, nemůže v konečném důsledku

---

²⁴⁵ PALATA, L. Favoritem německých voleb jsou Zelení. Země může mít další kancléřku [online]. 3. května 2021 [2021-6-9]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/staty-eu/nemecko-merkelova-zeleni-20210502.html>.

²⁴⁶ KRAJHANZL, J.; CHABADA, T., SVOBODOVÁ, R. a kol. České klima 2021. Mapa českého veřejného mínění v oblasti změny klimatu. Katedra environmentálních studií FSS MU. 2021. Dostupné z: <https://webcentrum.muni.cz/media/3330992/czklima2021.pdf>, str. 26 a 27.

vést k řešení klimatické krize, jestliže o správnosti takového řešení nebude zároveň přesvědčena drtivá většina společnosti. K adekvátní reakci na změnu klimatu je tedy především třeba masové osvěty nejen ohledně potenciálních dopadů změny klimatu, ale rovněž ohledně jednotlivých mitigačních a adaptačních opatření. Vzhledem k tomu, že v oblasti změny klimatu existují skupiny lidí se zcela protichůdnými názory nejen na otázku její mitigace, ale i samotné její existence, je třeba vést racionální dialog podložený konkrétními argumenty a fakty. V poslední době totiž můžeme být svědky aktivit některých environmentalistů, které sice budí masivní mediální pozornost, nicméně díky své kontroverzi nemusí nutně přispět k řešení samotného problému. Příkladem těchto aktivit může být vystoupení Greta Thunberg na COP v Katovicích v roce 2018 nebo iniciativa *Fridays for Future*.

Žádné z těchto aktivit nelze upřít, že k tématu přitáhly pozornost médií a značné části společnosti, která má jinak o téma ochrany klimatu pouze okrajový či vůbec žádný zájem. Na druhou stranu lze emocionální vystoupení patnáctileté aktivistky na plenárním zasedání COP, o tom že přítomní účastníci konference kradou budoucnost svých dětí,²⁴⁷ hodnotit přinejmenším jako nehodnou dané události. Greta Thunberg byla rovněž inspirací pro vznik iniciativy *Fridays for Future*, která stála za organizací světových demonstrací proti nedostatečné akci v rámci klimatické krize. I tato iniciativa dosáhla značné mediální pozornosti, ovšem demonstrace byly významnou částí společnosti kritizovány, neboť spočívaly v pravidelných pátečních stávkách mladých studentů na úkor prezence ve vzdělávacích systémech.²⁴⁸

Zajímavou zkouškou pro světovou spolupráci v ochraně klimatu byla pandemie nemoci COVID-19. Přes drastické dopady na ekonomiku došlo na přelomu let 2020 a 2021 k výraznému zvýšení ambicí Evropské unie, Spojených států amerických, ale i Číny. V současné době nezbývá než doufat, že se zemím podaří dostát svým závazkům a že ekonomická krize spojená s pandemií nebude v budoucnu sloužit jako zdůvodnění pro nedosažení zamýšlených cílů.

Dalším znepokojivým aspektem ochrany klimatu zůstává vysoké politické napětí mezi světovými mocnostmi jako například současná situace na východě Ukrajiny, obchodní vztahy mezi Spojenými státy americkými a Čínou, aktivity ruských zpravodajských služeb v Evropě nebo operace světových mocností v oblasti Jihočínského moře. V tomto ohledu stojí mezinárodní spolupráce na poli ochrany klimatu na tenkém ledě, který by v případě eskalace těchto konfliktů mohl být snadno prolomen.

---

²⁴⁷ THUNBERG, G. High-level Segment Statement COP. 24. prosinec 2018 [cit. 2021-5-21]. Dostupné také z: https://unfccc.int/sites/default/files/resource/COP24_HLS_ENGO.pdf.

²⁴⁸ MCGUINNESS, A. Theresa May criticises pupils missing school to protest over climate change [online]. 15. února 2019 [cit. 2021-6-9]. Dostupné z: <https://news.sky.com/story/theresa-may-criticises-pupils-missing-school-to-protest-over-climate-change-11638238>.

Závěr

Pařížská dohoda bývá oficiálními představiteli označována za velký průlom na poli mezinárodní spolupráce v ochraně klimatu. Ačkoli je obecně oceňováno globální zapojení do Pařížské dohody, někteří autoři upozorňují na reálná rizika spojená s nezávazností NDC jednotlivých zemí.²⁴⁹ Na vývoji ve Spojených státech amerických lze však vidět, že i Pařížská dohoda bez závazných národních příspěvků může být pro jednotlivé vlády problematická.

I přes všechny nedostatky Pařížské dohody se pravděpodobně jedná o nejlepší mezinárodní právní nástroj, kterého bylo možné v rámci UNFCCC dosáhnout.²⁵⁰ V posledních letech, zejména po zveřejnění Zvláštní zprávy IPCC z roku 2018 ke globálnímu oteplení o 1,5 °C, lze pozorovat zvyšování mitigačních ambicí jednotlivých zemí, zejména největších světových emitentů skleníkových plynů.

Dalším trendem poslední doby jsou klimatické žaloby, ve kterých soudy jednotlivých zemí postupně judikují možnost soudní přezkoumatelnosti národních opatření ochrany klimatu a samotného úsilí o jejich dosažení složkami výkonné moci. Tyto soudní přezkumy zahrnují do úvah právě mezinárodní závazky zemí a dosažení celkového cíle Pařížské dohody, ke kterému se země zavázaly.

Závěrem je rovněž třeba zodpovědět jednotlivé výzkumné otázky:

1. Jaké byly hlavní nedostatky mezinárodních právních nástrojů, které předcházely Pařížské dohodě?

Zásadní problém Rámcové úmluvy a navazujícího Kjótského protokolu spočíval zejména ve striktním rozdělení smluvních stran podle Přílohy I Úmluvy. Následné vyjednávání závazných cílů pro rozvinuté země bez adekvátního zapojení rozvojových zemí *de facto* zablokovalo vyjednání účinného právního nástroje na mnoho let.

Kjótský protokol lze označit za neúspěšný mitigační plán, který měl posloužit jako první krok v omezování emisí skleníkových plynů a inspirace pro další ambicióznější nástroje. Od doby vyjednání Kjótského protokolu do začátku jeho prvního funkčního období se však Kjótský protokol

---

²⁴⁹ CLÉMENCON, R. The Two Sides of the Paris Climate Agreement: Dismal Failure or Historic Breakthrough? *The Journal of Environment & Development*, vol. 25, is. 1, 2016, 3-24. DOI: 10.1177/1070496516631362, str. 18.

²⁵⁰ BANDA, M. L. The Bottom-Up Alternative: The Mitigation Potential of Private Climate Governance after the Paris Agreement. *Harvard Environmental Law Review*, vol. 42, 2018, 325-389, str. 387.

ukázal jako zcela neadekvátní a rychle ztratil podporu i mezi některými rozvinutými zeměmi, které se ho účastnily.

V době vyjednávání Kodaňské dohody, od které se očekávalo plnohodnotné nahrazení Kjótského protokolu, byl stále vyvíjen tlak na stanovení závazných mitigačních cílů na základě mezinárodního konsensu, což vedlo k nepřijetí závazné dohody v roce 2009. Výsledkem byla kompromisní dohoda některých stran, která sice nepřinesla potřebný právní nástroj, ale alespoň nastínila nový způsob uvažování při stanovení národních mitigačních cílů, který posloužil jako vzor pro Pařížskou dohodu.

2. Jaké zásadní změny přináší Pařížská dohoda a do jaké míry se vyrovnává s neúspěchy předchozích právních nástrojů?

Ačkoli je Pařížská dohoda fakticky dalším prováděcím dokumentem Rámcové úmluvy, již její název naznačuje, že přináší více než jen pouhé provádění Úmluvy. Pařížská dohoda nadále respektuje rozdílné postavení jednotlivých smluvních stran a staví rozvinuté země do vůdčí pozice v boji proti změně klimatu, ale daří se jí prolomit striktní dělení stran a rozšiřuje závazek stanovení národních mitigačních cílů na všechny smluvní strany.

Pařížská dohoda opouští systém mezinárodního určování konkrétních mitigačních závazků jednotlivých stran a přijímá tzv. bottom-up přístup, který umožňuje zemím stanovit si samostatně své závazky na základě národních potřeb a možností. Tímto přístupem předchází Pařížská dohoda problematickému vyjednávání konkrétních dílčích závazků a motivuje strany k aktivní participaci.

3. Je Pařížská dohoda přelomovým právním nástrojem v boji proti klimatické změně, který dosáhne reálného snížení emisí skleníkových plynů a pomůže přiblížit se dosažení konečného cíle Rámcové úmluvy?

Za největší přínos Pařížské dohody lze jednoznačně považovat široké zapojení smluvních stran Rámcové úmluvy do úsilí o zmírnění změny klimatu. Dalším přínosem je poměrně jasně stanovený cíl pro následující století, který je v současné době vědecky kvantifikován a je tedy zřejmé k čemu by mělo konkrétní úsilí smluvních stran směřovat. Na druhou stranu Pařížská dohoda nezahrnuje přesný postup, jakým má být konečného cíle dosaženo a otázku stanovení národních závazků nechává na jednotlivých stranách, přičemž se spoléhá zejména na solidaritu, inspiraci vůdčích zemí a mezinárodně diplomatický tlak při zvyšování úsilí.

Lze tedy shrnout, že Pařížská dohoda je způsobilá dosáhnout snížení emisí skleníkových plynů a směřování ke konečnému cíli Rámcové úmluvy, nicméně bude záležet na míře aktivního zapojení smluvních stran, zda k tomu skutečně dojde.

4. Odpovídá vývoj ochrany klimatu po přijetí Pařížské dohody nadějším, které do ní byly vkládány?

Pařížská dohoda spolu s vyhodnocením zasláných INDC jednotlivých zemí a vydáním Zvláštní zprávy IPCC z roku 2018 ke globálnímu oteplení o 1,5 °C vedla k překvapivému navýšení úsilí největších světových emitentů. Důležitým krokem bylo rovněž opětovné přistoupení Spojených států amerických, jakožto druhého největšího světového emitenta skleníkových plynů, k Pařížské dohodě. Poprvé v historii klimatických jednání jsme tak svědky mitigačních závazků, které by mohly přivést lidstvo na cestu k dosažení stanovených cílů zmírnění změny klimatu.

5. Jaký další vývoj lze očekávat na poli ochrany klimatu ve světle aktuálních událostí?

V současné době můžeme sledovat rostoucí ambice jednotlivých zemí a kolektivní odhodlání dosáhnout cílů stanovených v Pařížské dohodě. Pozitivním signálem je i fakt, že mnoho zemí přistoupilo k obnově ekonomiky po pandemii nemoci COVID-19 jako k možnosti modernizovat národní ekonomiku směrem ke snižování její uhlíkové náročnosti. Ochrana klimatu proniká skrze klimatické žaloby i do soudní praxe a vzhledem k rostoucímu počtu žalob můžeme očekávat další milníky klimatické judikatury. Vzhledem ke komplexnosti problematiky ochrany klimatu a nutným národním krokům bez odpovídajícího bezprostředního prospěchu bude další vývoj záležet zejména na solidaritě států a rovněž na klidné mezinárodně diplomatické situaci.

Ačkoli v poslední době vidíme pozitivní trend zvyšování mitigačních ambicí, hodnotit jejich celkový přínos bude možné až s ohledem na úspěšnost naplňování vytyčených cílů. Žádný právní nástroj, tím spíše mezinárodní smlouva, od které mohou smluvní strany kdykoli odstoupit, ani žádné rozhodnutí soudu nemůže samo o sobě zajistit dosažení cílů ochrany klimatu. Ke zvládnutí této výzvy, kterou ochrana klimatu ve 21. století přináší, bude potřeba široké podpory veřejnosti a zajištění stabilního klimatu pro další generace tak bude záviset na každém z nás.

Seznam zkratek

BASIC – Brazil, South Africa, India, China

CBDR – Common but differentiated responsibilities

CMA – Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement

COP – Conference of the Parties

COVID-19 – Coronavirus disease 2019

EIG – Environmental Integrity Group

EIT – Economy in transition

EU – Evropská unie

EUR – Euro

G-77 – Group of 77

INDC – Intended Nationally Determined Contribution

IPCC – Intergovernmental Panel on Climate Change

LDC – Least Developed Countries

NDC – Nationally Determined Contributions

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development

OPEC – Organization of the Petroleum Exporting Countries

OSN – Organizace spojených národů

Pařížská konference – 21. konference smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu, která se uskutečnila ve dne 30. listopadu až 12. prosince 2015 v Paříži

PAWP – Paris Agreement Work Programme

Rámcová úmluva – Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu

REDD+ – Reduction Emissions from Deforestation and Forest Degradation

SIDS – Small Island Developing States

UNFCCC – United Nations Framework Convention on Climate Change

USA – Spojené státy americké

USD – Americký dolar

Úmluva – Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu

WMO – World Meteorological Organization

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

BALOUNOVÁ, E. *Úvod do klimatické litigace: globální přehled*. In: České právo životního prostředí č. 57, 3/2020, 12-40.

BANDA, M. L. *The Bottom-Up Alternative: The Mitigation Potential of Private Climate Governance after the Paris Agreement*. Harvard Environmental Law Review, vol. 42, 2018, 325-389.

BODANSKY, D. *In Brief: Legal Options for U.S. Acceptance of a new Climate Change Agreement*. Květen 2015 [cit. 2021-6-3]. Dostupné také z: <https://www.c2es.org/site/assets/uploads/2015/05/in-brief-legal-options-us-acceptance-new-climate-change-agreement.pdf>.

BODANSKY, D. *Climate Change: Reversing the Past and Advancing the Future*. AJIL Unbound, 115, 2021, 80-85. DOI 10.1017/aju.2020.89.

BODANSKY, D.; RAJAMANI, L. *The Evolution and Governance Architecture of the United Nations Climate Change Regime*. In: Detlef Sprinz and Urs Luterbacher (ed.), *International Relations and Global Climate Change: New Perspectives*. MIT Press, 2nd edn, 2016 [cit. 2021-4-8]. Dostupné také z SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2168859>.

BODANSKY, D. *The Legal Character of the Paris Agreement*. Review of European, Comparative & International Environmental Law, vol. 25, is. 2, 2016. ISSN 2050-0386.

BODANSKY, D. *The Paris Climate Change Agreement: A New Hope?* American Journal of International Law, vol. 110(2), 2001.

CLÉMENCON, R. *The Two Sides of the Paris Climate Agreement: Dismal Failure or Historic Breakthrough?* The Journal of Environment & Development, vol. 25, is. 1, 2016, 3-24. DOI: 10.1177/1070496516631362.

DAMOHOŘSKÝ, M. a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2010. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-338-7.

DUPUY, P.-M.; VIÑUALES, J. E. *International Environmental Law*. Second Edition. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2018. ISBN 978-1-108-42360-1.

DEPLEDGE, J. *Tracing the Origins of the Kyoto Protocol: An Article-by-Article Textual History*. 25. listopadu 2000. UN Doc. FCCC/TP/2000/2.

GATES, B. *Energy Innovation – Why We Need It and How to Get It*. 30. listopadu 2015 [cit. 2021-5-3]. Dostupné také z: https://media.gatesnotes.com/-/media/Files/Energy/Energy_Innovation_Nov_30_2015.

JOOST, P.; ANDONOVA, L. *A “Legally Binding Treaty” or Not? The Wrong Question for Paris Climate Summit* [online]. 4. prosince 2015 [cit. 2021-3-26]. Dostupné z: <https://www.ejiltalk.org/a-legally-binding-treaty-or-not-the-wrong-question-for-paris-climate-summit/>.

KONTOROVICH, E. *Exiting Paris: What the Climate Accord Teaches About the Features of Treaties and Executive Agreements*. *Case Western Reserve Journal of International Law*, vol. 51, 2019, 103-118.

MARTIN, A. *Climate Change: Figures Show Kyoto Protocol Was A Success – Or Do They?* [online]. 15. června 2016 [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: <https://www.alphr.com/environment/1003699/climate-change-figures-show-kyoto-protocol-was-a-success-or-do-they/>.

MEYER, A. *The Copenhagen Accord: Not Everything We Wanted, But Something to Build On* [online]. 23. prosince 2009 [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: <https://www.ucsusa.org/resources/copenhagen-accord#.WwsxNUjRCUk>.

MILKOREIT, M. *The Paris Agreement on Climate Change–Made in USA? Perspectives on Politics*, 17(4), 2019. Str. 1019-1037. DOI 10.1017/S1537592719000951.

MÜLLEROVÁ, H. *Právo na životní prostředí: Teoretické aspekty*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2015.

RICHTER, P. M.; BRAUERS, H. *Climate Negotiations: What Can Be Expected from the Climate Summit in Paris?* Berlin: DIW, 2015. ISSN 2198-3925.

SAVARESI, A. *The Paris Agreement: A Rejoinder* [online]. 16. února 2016 [cit. 2021-3-25]. Dostupné z: <https://www.ejiltalk.org/the-paris-agreement-a-rejoinder/>

STONE, J. *Eastern European states block bid for EU climate change 2050 decarbonisation target* [online]. 20. června 2019 [cit. 2021-6-7]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/climate-change/news/climate-change-2050-eu-eastern-europe-carbon-neutral-summit-countries-a8968141.html>.

TIMPERLEY, J. *Bangkok climate talks: key outcomes on the Paris Agreement ‘rulebook’*. 9. října 2018 [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.carbonbrief.org/bangkok-climate-talks-key-outcomes-on-the-paris-agreement-rulebook>.

U.S. Rejection of Kyoto Protocol Process. American Journal of International Law, vol. 95, is. 3, 2001.

VICTOR, D. G.; KENNEL, Ch. F. *Ditch the 2°C Warming Goal* [online]. 2. října 2014 [cit. 2021-3-29]. Dostupné z: https://www.nature.com/news/polopoly_fs/1.16018!/menu/main/topColumns/topLeftColumn/pdf/514030a.pdf.

VIÑUALES, J. E. *The International Law of Climate Change after the Paris Agreement*. Audiovisual Library of International Law, UN [online]. 2018 [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: http://legal.un.org/avl/ls/Vinuales_EL.html#.

VIÑUALES, J. E. *The Paris Climate Agreement: An Initial Examination (Part I of III)* [online]. 7. února 2016 [cit. 2021-3-27]. Dostupné z: <https://www.ejiltalk.org/the-paris-climate-agreement-an-initial-examination-part-i-of-ii/>.

VIÑUALES, J. E. *The Paris Climate Agreement: An Initial Examination (Part II of III)* [online]. 8. února 2016 [cit. 2021-3-27]. Dostupné z: <https://www.ejiltalk.org/the-paris-climate-agreement-an-initial-examination-part-ii-of-iii/>.

VIÑUALES, J. E. *The Paris Climate Agreement: An Initial Examination (Part III of III)* [online]. 8. února 2016 [cit. 2021-3-27]. Dostupné z: <https://www.ejiltalk.org/the-paris-climate-agreement-an-initial-examination-part-iii-of-iii/>.

VRBOVÁ, Z. *Klimatická konference COP 22 nic zlomového nepřinesla*. 30. listopadu 2016 [cit. 2021-5-5]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/zahranicni/klimaticka-konference-cop-22-nic-zlomoveho-neprinesla>.

WERKSMAN, J. *“Taking Note” of the Copenhagen Accord: What It Means* [online]. Washington DC: World Resources Institute, 2009 [cit. 2021-2-22]. Dostupné z: <https://www.wri.org/blog/2009/12/taking-note-copenhagen-accord-what-it-means>.

2. Seznam použitých právních předpisů

a) Mezinárodní prameny práva

Framework Agreement on the establishment of the International Solar Alliance (ISA) [online] [cit. 2021-5-21]. Dostupné z: <https://isolaralliance.org/about/framework-agreement-book5/undefined>.

OSN. *Vídeňská úmluva o smluvním právu*. Vídeň: 1969.

OSN. *Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu*. New York: 1992.

Second World Climate Conference. *Final Conference Statement*. Ženeva: 1990.

UN. *Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment*. in Report of the United Nations Conference on the Human Environment. Stockholm: 1972. UN Doc. A/CONF.48/14, at 2 and Corr.1.

UN General Assembly Res. 43/53. *Protection of Global Climate for Present and Future Generations of Mankind*. 1988. A/RES/43/53.

UN General Assembly Res. 45/212. *Protection of Global Climate for Present and Future Generations of Mankind*. 1990. A/RES/45/212.

UNFCCC. *The Berlin Mandate: Review of the adequacy of Article 4, paragraph 2(a) and (b), of the Convention, including proposals related to a protocol and decisions on follow-up*. Decision 1/CP.1. 1995. UN Doc. FCCC/CP/1995/7/Add.1.

UNFCCC. *Kyoto Protocol to the United Nations Framework Convention on Climate Change*. 1997. UN Doc. FCCC/CP/1997/L.7/Add.1.

UNFCCC. *The Buenos Aires Plan of Actions*. Decision 1/CP.4. 1998. UN Doc. FCCC/CP/1998/16/Add.1.

UNFCCC. *The Bonn Agreements on the implementation of the Buenos Aires Plan of Action*. Decision 5/CP.6. 2001. UN Doc. FCCC/CP/2001/5.

UNFCCC. *Marrakesh Accords*. Decisions 2-24/CP.7. 2001. UN Doc. FCCC/CP/2001/13/Add.1.

UNFCCC. *Bali Action Plan*. Decision 1/CP.13. 2007. UN Doc. FCCC/CP/2007/6/Add.1.

UNFCCC. *Copenhagen Accord*. Decision 2/CP.15. 2009. UN Doc. FCCC/CP/2009/11/Add.1.

UNFCCC. *The Cancun Agreements: Outcome of the work of the Ad Hoc Working Group on Longterm Cooperative Action under the Convention*. Decision 1/CP.16. 2010. UN Doc. FCCC/CP/2010/7/Add.1.

UNFCCC. *The Cancun Agreements: Land use, land-use change and forestry*. Decision 2/CMP.6. 2010. UN Doc. FCCC/KP/CMP/2010/12/Add.1.

UNFCCC. *The Cancun Agreements: Outcome of the work of the Ad Hoc Working Group on Further Commitments for Annex I Parties under the Kyoto Protocol at its fifteenth session*. Decision 1/CMP.6. 2010. UN Doc. FCCC/KP/CMP/2010/12/Add.1.

UNFCCC. *Establishment of an Ad Hoc Working Group on the Durban Platform for Enhanced Action*. Decision 1/CP.17. 2011. UN Doc. FCCC/CP/2011/9/Add.1.

UNFCCC. *Amendment to the Kyoto Protocol pursuant to its Article 3, paragraph 9 (the Doha Amendment)*. Decision 1/CMP.8. 2012. UN Doc. FCCC/KP/CMP/2012/13/Add.1.

UNFCCC. *Further advancing the Durban Platform*. Decision 1/CP.19. 2013. UN Doc. FCCC/CP/2013/10/Add.1.

UNFCCC. *Lima Call for Climate Action*. Decision 1/CP.20. 2014. UN Doc. FCCC/CP/2014/10/Add.1.

UNFCCC. *Adoption of the Paris Agreement*. Decision 1/CP.21. 2015. UN Doc. FCCC/CP/2015/10/Add.1.

UNFCCC. *Pařížská dohoda*. Paříž: 2015.

UNFCCC. *Preparations for the entry into force of the Paris Agreement and the first session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement*. Decision 1/CP.22. UN Doc. FCCC/CP/2016/Add.1.

UNFCCC. *Rules of procedure of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement*. Decision 2/CMA.1. UN Doc. FCCC/PA/CMA/2016/3/Add.1.

UNFCCC. *Matters relating to the implementation of the Paris Agreement*. Decision 1/CMA.1. UN Doc. FCCC/PA/CMA/2016/3/Add.1.

UNFCCC. *Fiji momentum for implementation*. Decision 1/CP.23. UN Doc. FCCC/CP/2017/11/Add.1.

UNFCCC. *Preparations for the implementation of the Paris Agreement and the first session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement*. Decision 1/CP.24. UN Doc. FCCC/CP/2018/10/Add.1.

UNFCCC. *Further guidance in relation to the mitigation section of decision 1/CP.21*. Decision 4/CMA.1. UN Doc. FCCC/CMA/2018/3/Add.1.

WMO. *Declaration of the World Climate Conference*. Ženeva: 1979.

World Commission on Environment and Development. *Our Common Future*. Oslo: 1987.

b) Prameny práva EU

Evropská komise. *Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů*. 19. října 2020. COM(2020) 690 final.

Evropská komise. *Zelená dohoda pro Evropu*. 11. prosince 2019. COM(2019) 640 final.

Evropská komise. *Prováděcí nařízení komise (EU) 2020/1001 ze dne 9. července 2020, kterým se stanoví prováděcí pravidla ke směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES, pokud jde o fungování modernizačního fondu na podporu investic do modernizace energetických souprav a zlepšení energetické účinnosti vybraných členských států*. 9. července 2020. L 221/107.

Evropská rada. *Zasedání Evropské rady (10. a 11. prosince 2020) – závěry*. 11. prosince 2020. EUCO 22/20.

Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost. 12. února 2021. L 57/17.

Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1119 ze dne 30. června 2021, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění nařízení (ES) č. 401/2009 a nařízení (EU) 2018/1999 („evropský právní rámec pro klima“). 30. června 2021. L 243/1.

c) Prameny práva ČR

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 80/2005 Sb. m. s., o sjednání Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu. 2. srpna 2005.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 64/2017 Sb. m. s., o sjednání Pařížské dohody, přijaté v Paříži dne 12. prosince 2015. 1. listopadu 2017.

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí. 5. prosince 1991.

3. Seznam použité judikatury

Hoge Raad. *De Staat der Nederlanden tegen Stichting Urgenda*. ECLI:NL:HR:2019:2006. 20. prosince 2019 [cit. 2021-6-8]. Překlad rozsudku v angličtině dostupný také z: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:HR:2019:2007>.

Bundesverfassungsgericht. *Společné rozhodnutí ve věcech* 1 BvR 2656/18, 1 BvR 78/20, 1 BvR 96/20 a 1 BvR 288/20. 24. března 2021.

Tribunal Administratif de Paris. N°1904967, 1904968, 1904972, 1904976/4-1. 3. únor 2021.

4. Seznam použitých internetových zdrojů

a) Studie

IPCC. *Climate Change: The IPCC Scientific Assessment*. Report prepared by Working Group I, J. T. Houghton, G. J. Jenkins and J. J. Ephraums (eds), 1990.

IPCC. *Climate Change 2014: Synthesis Report*. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. 2014.

IPCC. *Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty*. 2018.

KRAJHANZL, J.; CHABADA, T., SVOBODOVÁ, R. a kol. *České klima 2021. Mapa českého veřejného mínění v oblasti změny klimatu*. Katedra environmentálních studií FSS MU. 2021. Dostupné z: <https://webcentrum.muni.cz/media/3330992/czklima2021.pdf>.

b) Oficiální vyjádření

ARAÚJO, E. *Sequestrar e perverter*. 12. října 2018 [cit. 2021-5-27]. Dostupné také z: <https://www.metapoliticabrasil.com/post/sequestrar-e-perverter?fbclid=IwAR2yJ9k5BJzaHGjjYrVwRdTNyX53DHT1Ng6e4MtnV-sA1xvD-MloWv84hMU>.

BAN, K. *Remarks at closing of COP21*. 12. prosince 2015 [cit. 2021-5-23]. Dostupné také z: <https://www.un.org/sg/en/content/sg/speeches/2015-12-12/remarks-closing-cop21>.

BLINKEN, A., J. *The United States Officially Rejoins the Paris Agreement* [online]. 19. února 2021 [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: <https://www.state.gov/the-united-states-officially-rejoins-the-paris-agreement/>.

BUSH, G. W. *Text of a Letter from the President to Senators Hagel, Helms, Craig, and Roberts*. 13. března 2001 [cit. 2021-6-3]. Dostupné také z: <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/03/20010314.html?fbclid=IwAR3NOeKZqGxfkKIV9opgPJTIFoW2ybfTXvoJBLYdunDurushd2SLTovcGWM>.

JURADO, C. G.; FALKENBERG, K. *Expression of willingness to be associated with the Copenhagen Accord and submission of the quantified economy-wide emissions reduction targets for 2020*. 2010 [cit. 2021-6-6]. UNFCCC. Dostupné také z: https://unfccc.int/files/meetings/cop_15/copenhagen_accord/application/pdf/europeanunioncphaccord_app1.pdf.

SHARMA, A. *Pick the planet*. 14. května 2021 [cit. 2021-5-27]. Dostupné také z: <https://www.gov.uk/government/speeches/pick-the-planet>.

THUNBERG, G. *High-level Segment Statement COP 24*. prosinec 2018 [cit. 2021-5-21]. Dostupné také z: https://unfccc.int/sites/default/files/resource/COP24_HLS_ENGO.pdf.

c) Online články

DAVENPORT, C.; FRIEDMAN, L. *Biden Cancels Keystone XL Pipeline and Rejoins Paris Climate Agreement* [online]. 20. ledna 2021, akt. 19. února 2021 [cit. 2021-6-4]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2021/01/20/climate/biden-paris-climate-agreement.html>.

CHALOUPKOVÁ, B.; DANĚK, V. *„Proč máme řešit teď, 31 let dopředu, rok 2050?‘ Evropská média zaujal Babišův výrok o emisích* [online]. 21. června 2019 [cit. 2021-6-7]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/andrej-babis-ochrana-zivotniho-prostredi-summit-eu-emise-zavery-prohlaseni_1906212107_cha.

LONDOÑO, E.; FRIEDMAN, L. *Brazil Backs Out of Hosting 2019 Climate Change Meeting* [online]. 28. listopadu 2018 [cit. 2021-5-26]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2018/11/28/world/americas/brazil-climate-meeting.html>.

LONDOÑO, E., SENGUPTA, S. *Chile, Rocked by Unrest, Withdraws From Hosting Climate and Trade Summits* [online]. 30. října 2019 [cit. 2021-5-27]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/10/30/world/americas/chile-cop25-apec.html>.

MCGRATH, M. *Climate change: COP24 fails to adopt key scientific report* [online]. 8. prosince 2018 [cit. 2021-5-25]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/science-environment-46496967>.

MCGUINNESS, A. *Theresa May criticises pupils missing school to protest over climate change* [online]. 15. února 2019 [cit. 2021-6-9]. Dostupné z: <https://news.sky.com/story/theresa-may-criticises-pupils-missing-school-to-protest-over-climate-change-11638238>.

PALATA, L. *Favoritem německých voleb jsou Zelení. Země může mít další kancléřku* [online]. 3. května 2021 [2021-6-9]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/staty-eu/nemecko-merkelova-zeleni-20210502.html>.

QUINCE, A.; PHILLIPS, K. *Negotiating the Kyoto Protocol: Interview with Dr Fisher B., Dovland H., McDonald M, Macintosh A.* [online]. 9. prosince 2009 [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: <http://www.abc.net.au/radionational/programs/rearvision/negotiating-the-kyotoprotocol/3075130#transcript>.

RANKIN, J. *Central European countries block EU moves towards 2050 zero carbon goal* [online]. 20. června 2019 [cit. 2021-6-7]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/environment/2019/jun/20/eu-leaders-to-spar-over-zero-carbon-pledge-for-2050>.

SENGUPTA, S. *Spain Agrees to Host Key Climate Talks After Chile Pulls Out* [online]. 31. října 2019 [cit. 2021-5-27]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/10/31/climate/spain-chile-cop25-climate-meeting.html>.

SENGUPTA, S. *U.N. Climate Talks End With Few Commitments and a 'Lost' Opportunity* [online]. 15. prosince 2019 [cit. 2021-5-27]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/12/15/climate/cop25-un-climate-talks-madrid.html>.

d) Další online zdroje

Ad Hoc Working Group on the Durban Platform for Enhanced Action. *Draft agreement and draft decision on workstreams 1 and 2 of the Ad Hoc Working Group on the Durban Platform for Enhanced Action.* 23. října 2015 [cit. 2021-5-4]. Dostupné z: <https://unfccc.int/files/bodies/application/pdf/ws1and2@2330.pdf>.

Aktuální status Pařížské dohody [online]. UN Treaty Collection [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVII-7-d&chapter=27&clang=_en.

Aktuální status Rámcové úmluvy [online]. UN Treaty Collection [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetailsIII.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVII-7&chapter=27&Temp=mtdsg3&clang=_en.

Aktuální status Kjótského protokolu [online]. UN Treaty Collection [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVII-7-a&chapter=27&clang=_en.

Aktuální status dodatku z Dauhá [online.] UN Treaty Collection [cit. 2021-8-28] Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVII-7-c&chapter=27&clang=_en.

Bonn climate talks: key outcomes from the May 2018 UN climate conference [online]. 11. května 2018 [cit. 2021-5-21]. Dostupné z: <https://www.carbonbrief.org/bonn-climate-talks-key-outcomes-from-the-may-2018-un-climate-conference>.

Breakthrough Energy. *Our Story* [online] [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <https://www.breakthroughenergy.org/our-story/our-story>.

Byrd-Hagel Resolution. 25. července 1997 [cit. 2021-6-3]. 105th Congress 1st Session S. RES. 98 [Report No. 105-54]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20160809040037/https://www.nationalcenter.org/KyotoSenate.html>.

Climate Home News. *Meet the unlikely climate allies bridging divides in UN talks* [online]. 20. ledna 2015 [cit. 2021-2-23]. Dostupné z: <https://www.climatechangenews.com/2015/01/20/meet-the-unlikely-climate-allies-bridging-divides-in-un-talks/>.

COP25: Key outcomes agreed at the climate talks in Madrid [online]. 15. prosince 2019 [cit. 2021-5-27]. Dostupné z: <https://www.carbonbrief.org/cop25-key-outcomes-agreed-at-the-un-climate-talks-in-madrid#17next>.

Environment ministers at a meeting in Slovenia discuss the Fit for 55 package and the COP26 International Climate Change Conference [online]. 20. července 2021 [cit. 2021-9-26]. Dostupné z: <https://slovenian-presidency.consilium.europa.eu/en/news/environment-ministers-at-a-meeting-in-slovenia-discuss-the-fit-for-55-package-and-the-cop26-international-climate-change-conference/>.

Evropská komise. *2020 climate & energy package* [online] [cit. 2021-6-6]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2020_en.

Evropská komise. *Mechanismus pro spravedlivou transformaci: nikdo nesmí být opomenut* [online] [cit. 2021-6-7]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-mechanism_cs.

Evropská Komise. *Plán na podporu oživení Evropy* [online] [cit. 2021-6-7]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_cs.

Forbes. *Bill Gates Rallies With Tech Leaders To Launch A Multi-Billion Dollar Energy Fund* [online]. 30. listopadu 2015 [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/eshachhabra/2015/11/30/bill-gates-rallies-with-tech-leaders-to-launch-a-multi-billion-dollar-energy-fund/>.

Global Climate Action NAZCA [online] [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <https://climateaction.unfccc.int>.

High Ambition Coalition. *Statement on Stepping up Climate Ambition* [online]. 17. prosince 2018 [2021-5-26]. Dostupné z: <https://www.highambitioncoalition.org/statements/cochair-statement-etSkT-f9tne-xly55-3tsam>.

Intended Nationally Determined Contribution of the EU and its Member States. 6. března 2015 [cit. 2021-6-6]. Dostupné také z: <https://www4.unfccc.int/sites/submissions/INDC/Published%20Documents/Latvia/1/LV-03-06-EU%20INDC.pdf>.

ISA. *Paris Declaration on the International Solar Alliance of 30th November 2015* [online] [cit. 2021-5-21]. Dostupné z: <https://isolaralliance.org>.

John Kerry – Special Presidential Envoy for climate [online] [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: <https://www.state.gov/biographies/john-kerry/>.

Klimatická žaloba. 21. dubna 2021 [cit. 2021-6-9]. Veřejná verze žaloby je dostupná z: <https://www.klimazaloba.cz/dokumenty/>.

Leaders Summit on Climate [online] [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: <https://www.state.gov/leaders-summit-on-climate/>.

Leaders Summit on Climate: Day 1 [online]. 22. dubna 2021 [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: <https://www.state.gov/leaders-summit-on-climate/day-1/>.

Mission Innovation. *Joint Launch Statement* [online] [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <http://mission-innovation.net/about-mi/overview/joint-launch-statement/>.

Modernisation Fund [online] [cit. 2021-6-7]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/clima/policies/budget/modernisation-fund_en.

New dates agreed for COP 26 United Nations Climate Change Conference [online]. 28. května 2020 [cit. 2021-5-27]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/news/new-dates-agreed-for-cop26-united-nations-climate-change-conference>.

Parties & Observers [online] [cit. 2021-2-23]. Dostupné z: <https://unfccc.int/parties-observers>.

Party Groupings [online] [cit. 2021-2-23]. Dostupné z: <https://unfccc.int/party-groupings>.

Powering Past Coal Alliance. *Declaration* [online] [cit. 2021-5-20]. Dostupné z: <https://www.poweringpastcoal.org/about/declaration>.

Seznam členských zemí IPCC [online] [cit. 2021-6-8]. Dostupný z: https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2019/02/ipcc_members.pdf.

Solidarity and Just Transition Silesia Declaration. 2018 [cit. 2021-5-26] Dostupné také z: https://cop24.gov.pl/fileadmin/user_upload/Solidarity_and_Just_Transition_Silesia_Declaration_2_.pdf.

Statement by H.E. Xi Jinping President of the People's Republic of China At the General Debate of the 75th Session of The United Nations General Assembly. 22. září 2020 [cit. 2021-6-6]. Dostupné také z: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1817098.shtml.

Světová banka. *Graf GDP* [online] [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2019&locations=US-1W-JP-CN-DE-IN&name_desc=false&start=1990&view=chart&year=1990.

Talanoa Call for Action [online] [cit. 2021-5-25]. Dostupné z: <https://unfccc.int/sites/default/files/resource/Talanoa%20Call%20for%20Action.pdf>.

The Blue Carbon Initiative. *About Blue Carbon* [online] [cit. 2021-8-29]. Dostupné z: <https://www.thebluecarboninitiative.org/about-blue-carbon>.

The Guardian. *Canada pulls out of the Kyoto protocol*. 13. December 2011 [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/environment/2011/dec/13/canada-pulls-out-kyoto-protocol>.

The New York Times. *At Climate Talks, a Few Letters That Almost Sank the Deal* [online]. 14. prosince 2015 [cit. 2021-3-23]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/interactive/projects/cp/climate/2015-paris-climate-talks>.

The Ocean Pathway: Towards an Ocean Inclusive UFCCC Process [online] [cit. 2021-5-20]. Dostupné z: <https://cop23.com.fj/the-ocean-pathway/>.

The Paris Pledge for Action [online] [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <http://www.parispledgeforaction.org>.

The update of the nationally determined contribution of the European Union and its Member States. 17. prosince 2020 [cit. 2021-6-6]. Dostupné také z: https://www4.unfccc.int/sites/ndcstaging/PublishedDocuments/Sweden%20First/EU_NDC_Submission_December%202020.pdf.

UNFCCC. *Přehled NDCs jednotlivých zemí* [online] [cit. 2021-9-26]. Dostupné z: <https://www4.unfccc.int/sites/NDCStaging/Pages/All.aspx>.

UNFCCC. *Příloha I Kodaňské dohody* [online] [cit. 2021-4-8]. Dostupné z: <https://unfccc.int/process/conferences/pastconferences/copenhagen-climate-change-conference-december-2009/statements-and-resources/appendix-i-quantified-economy-wide-emissions-targets-for-2020>.

UNFCCC. *Příloha II Kodaňské dohody* [online] [cit. 2021-4-8]. Dostupné z: <https://unfccc.int/process/conferences/pastconferences/copenhagen-climate-change-conference-december-2009/statements-and-resources/4>.

UNFCCC. *REDD+* [online] [cit. 2021-8-29]. Dostupné z: <https://redd.unfccc.int>.

UNFCCC. *Světová mapa emisí CO₂* [online] [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: https://di.unfccc.int/global_map_content/map/index.html?year=base&gas=Aggregate_GHGs&sector=to&zoom=2&lat=30&lng=15.

United Kingdom Met Office. *Global climate in context as the world approaches 1°C above pre-industrial for the first time* [online]. Listopad 2015 [cit. 2021-3-29]. Dostupné z: <https://www.metoffice.gov.uk/research/news/2015/global-average-temperature-2015>.

United Nations Development Programme. *Human Development Report 2019* [cit. 2021-5-21]. Dostupné také z: <http://www.hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2019.pdf>.

United States Climate Alliance. *Alliance Principles* [online] [cit. 2021-6-3] Dostupné z: <http://www.usclimatealliance.org/alliance-principles>.

U.S.-China Joint Announcement on Climate Change. 12. listopadu 2014 [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/11/11/us-china-joint-announcement-climate-change>.

U.S.-China Joint Presidential Statement on Climate Change. 25. září 2015 [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/09/25/us-china-joint-presidential-statement-climate-change>.

White House. *President Trump Announces U.S. Withdrawal from the Paris Climate Accord* [online]. 1. června 2017 [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/articles/president-trump-announces-u-s-withdrawal-paris-climate-accord/>.

White House. *Statement by the Press Secretary – Kyoto Protocol Signing*. 12. listopadu 1998 [cit. 2021-6-3]. Dostupné také z: <https://clintonwhitehouse4.archives.gov/CEQ/19981112-7790.html>.

Právní úprava ochrany klimatu po přijetí Pařížské dohody

Abstrakt

Od počátku devadesátých let minulého století spolupracuje naprostá většina zemí světa na vytvoření společného systému ochrany klimatu, který by byl efektivní a pomohl zachovat ekosystém Země pro budoucí generace bez závažných a nezvratných negativních změn. Po více než 20 letech obtížných mezinárodních jednání bez konkrétních výsledků byla v prosinci 2015 přijata ambiciózní Pařížská dohoda, která se změnou klimatu zabývá. Hlavním cílem této práce je zhodnotit, zda je Pařížská dohoda vhodným nástrojem ochrany klimatu a zda směřuje k cílům, které jsou v ní stanoveny.

První část práce analyzuje vývoj mezinárodní ochrany klimatu před přijetím Pařížské dohody. Práce popisuje vývoj od položení základních kamenů ochrany klimatu, přes první meteorologické konference, k přijetí Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu a na ni navazujícího Kjótského protokolu. Dále se věnuje právě Kjótskému protokolu a zklamání, která s sebou přinesl. Závěr první části je pak věnován Kodaňské dohodě, jejímu specifickému postavení a následnému vývoji před klimatickou konferencí v Paříži v roce 2015.

Druhá část se zabývá rozbořem samotné Pařížské dohody, jejím právním charakterem a postavením v rámci systému vytvořeném UNFCCC. Zvláštní pozornost je věnována zejména ustanovením Pařížské dohody, která se zaměřují na cíle globální mitigace změny klimatu a na nástroje, které k těmto cílům mají vést. V této části jsou klíčová ustanovení Pařížské dohody srovnána s odpovídajícími předchozími nástroji se zaměřením na to, do jaké míry se Pařížská dohoda vyrovnává s neúspěchy těchto nástrojů.

Ve třetí části práce sleduje další vývoj ochrany klimatu, který vychází z Pařížské dohody. Zabývá se následnými rozhodnutími Konference smluvních stran UNFCCC, která dotváří obecná ustanovení Pařížské dohody a formují tak její konkrétní dopady. Práce zkoumá rovněž další mezinárodní vývoj ochrany klimatu navazující na Pařížskou dohodu, a to jak v oblasti chování politických představitelů, tak i aktivit jednotlivců a soukromých společností týkajících se ochrany klimatu. Závěrem se práce pokouší nastínit, jaký další vývoj mezinárodní ochrany klimatu lze ve světle aktuálních okolností očekávat.

Klíčová slova: ochrana klimatu, Rámcová úmluva OSN o změně klimatu, Pařížská dohoda

Legal regulation of climate protection after the Paris Agreement adoption

Abstract

Since the early 1990s, most of the world countries have been cooperating to create a common climate protection system, which would be effective and would help to protect the Earth ecosystem for future generations without severe and irreversible changes. After more than 20 years of difficult international negotiations without any particular outcome, the ambitious Paris Agreement on climate change was adopted in December 2015. The main aim of this thesis is to evaluate whether the Paris Agreement is a suitable instrument for climate protection and if it leads to the goals set in it.

The first part of the thesis analyses the international climate protection development previous to the Paris Agreement adoption. The thesis describes the development since the cornerstones of the climate protection, over the first meteorological conferences, to the adoption of the UN Framework Convention on Climate Change and the subsequent Kyoto Protocol. It deals with the Kyoto Protocol and disappointments caused by it. The end of the first part is devoted to the Copenhagen Accord, its specific status, and further development before the Paris Climate Conference in 2015.

The second part deals with the analysis of the Paris Agreement itself, its legal character, and its position within the UNFCCC system. Special attention is paid to the Paris Agreement provisions focused on the global mitigation goals and the tools which should lead to those goals. In this part, the key Paris Agreement provisions are compared to the relevant previous instruments with the focus on addressing the failures of these instruments.

In the third part, the thesis follows further climate protection development based on the Paris Agreement. It deals with subsequent decisions, adopted by the Conference of the Parties to the UNFCCC, which complete the general Paris Agreement provisions and form its concrete impacts. The thesis also examines other international climate protection development, following the Paris Agreement, both the behaviour of political leaders and activities of individuals and private companies relating to climate protection. In conclusion, the thesis tries to outline the possible next climate protection development in the light of current news.

Key words: climate protection, UN Framework Convention on Climate Change, Paris Agreement